ԺԶ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 4173 17/29 ՆՈՅԵՄԲԵՐ 1899 ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ 26 ՐԷՃԷՊ 1317 ԺԶ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 4173

درعليه‌ده غلطه‌ده (آرەولك) غزته‌سی اداره‌خانه‌سنه
ՊՈԼԻՍ, Ղալաթիա, Նորաշէնեան խան

Les annonces sont reçues
à la Direction du Journal "AREVELK„
Galata, CONSTANTINOPLE.

Նամակ կամ որ եւ է գրութիւն պէտք է ուղղել
ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԹԵՐԹԻ
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ

20 ՓԱՐԱ.

ԱՐԵՒԵԼՔ

ՕՐԱԹԵՐԹ

ԱԶԳԱՅԻՆ, ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Պոլսոյ եւ գաւառներու համար	տարեկան	140 Ղ.ռ
» » »	վեցամսեայ	70 »
» » »	եռամսեայ	40 »
Օտար երկիրներու համար	տարեկան	40 Ֆրք
» » »	վեցամսեայ	20 »

Դրամի փոխարէն փոսթայի փուլ կ'ընդունուի, 115 ղրուշի փուլը 100 ղրուշի հաշուով։
Տեղական բերաւորի ծախքը բաժանորդներուն կը վերաբերի։
Ծանուցմանց համար պէտք է դիմել ուղղակի խմբագրատուն։

20 ՓԱՐԱ.

ՍԴԷՆԼԻԻ ԿԱՐԾԻՔԸ ԹՐԱՆՍՎԱԼԻ ՄԱՍԻՆ

—Երկա՞ր պիտի տեւէ պատերազմը։

«Դեռ չէ սկսած։ Երբ զօրավար Պուլլըր գործողութեանց սկսի, այսինքն դէպի դեկտեմբեր 15, երկու երեք շաբթուան մէջ կ'աւարտի կը լմնայ»։

Այս ինքնատիպ պատասխանը կը ստանար իր հարցմանը՝ ֆրանսացի օրագրող մը որ Լոնտոնի մէջ գացած էր Սդէնլիին հետ տեսակցիլ և անոր կարծիքը քաղել անգլեւթրանսվալեան պատերազմին շարժառիթներուն ու հետեւանքներուն վրայ։ Հռչակաւոր երկրախոյզը, ինչպէս յայտնի է, առաջին անձն էր որ Անգլիոյ ճամբան հարթեց դէպի Ափրիկեան անապատները. ինքը, գիտութեան մարդ, Նախակարապետը եղաւ Սէսիլ Ռոտսի և Լորտ Քիչնէրի. ամէնէն աւելի իր հրապարակախօսութիւններն էին որոնք անգլիացի ժողովուրդին ներշնչեցին Ափրիկէի ներսերը գաղութներ հաստատելու գաղափարը և ընդունել տուին բրիտանական կառավարութեան, որ վարանոտ կը մնար այն ատեն, իր գծած ուղին Ատլանտեանէն դէպի Հնդկական Ովկիանոս։ Վերջին անգամ, ասկէ երեք տարի առաջ, Սդէնլի նորէն այցելած էր Թրանսվալը, ամէն կողմ պտտած, Քրիւկէ, նախագահին հետ տեսնուած ու խնդիրը ուսումնասիրած իր բոլոր ձեւերուն տակ։ Աւելորդ է ուրեմն շեշտել, թէ այս կրկնակ տեսակէտներով ի՛նչ մեծ կշիռ ունի իր տեսութիւնը,—թէեւ անկողմնակալ ոգիէ զուրկ ըլլայ գուցէ,—որուն գլխաւոր ու հետաքրքրական մասերը կը ներկայացնենք մեր ընթերցողներուն։

Գիտնական երկրախոյզը նախ եւ առաջ կը հերքէ Եւրոպայի մէջ ընդհանրապէս տիրող սա կարծիքը թէ «Թրանսվալը խեղճուկրակ պզտիկ երկիր մըն է զոր Անգլիա հանդարտ թողուցած էր սկիզբները, բայց վերջէն տեսնելով որ կը հարստանայ իր ոսկեհանքերուն շահագործութեամբը, աչք տնկեց անոր»։ Եւ իր ըսածը հաստատելու համար, կը սկսի 1881-էն Անգլիացիներուն Մաժուպայի մէջ կրած պարտութենէն որմէ երեք ամիս ետքը Կլատստընի դահլիճը յատուկ դաշնագրով անկախութիւն տըւաւ Թրանսվալի, այսինքն ինքզինքը կառավարելու իրաւունք, Անգլիոյ գերիշխանութեանը ներքեւ գըտնուելու պայմանաւ։ «Ինչո՞ւ համար, այդ թուականին, երկու կողմերը հաւանեցան այս հաշտութեան և այս դաշնագրին. որովհետեւ, մէկ կողմէ Թրանսվալը աղքատ էր (այն ատենը հինգ փարա չի կար իր գանձուն մէջ) և չէր կրնար յուսալ որ կանոնաւոր պայքար մը կարենայ մղել Անգլիոյ դէմ. միւս կողմէ, մենք՝ կառավարութեան գլուխը ունէինք Կլատստընը որ իր ամբողջ կեանքին մէջ պատերազմի հակառակ ու խնայողութեան կողմ եղած էր։ Ես միշտ այնպէս կը մտածեմ թէ, Նախարարութիւնը սխալ մը գործեց, բրիտանական ազդեցութեան տեսակէտով, պարտութենէ մը ետքը հաշտութիւն կնքելով. բայց եղածը եղած էր»։

Ցետոյ, Սդէնլի անցնելով 1884ին Քրիւկէրի Լոնտոն երթալուն, խնդրելու համար որ 1881 ի դաշնագիրը բարեփոխուի, մանրամասնաբար կը բացատրէ թէ ինչպէ՛ս ծերունի նախագահը երդուընցած էր թէ իր նպատակը Անգլիոյ գերիշխանութենէն խոյս տալ չէ. միայն թէ, դաշնագրին խմբագրական ձեւը քիչ մը խիստ և վիրաւորիչ նկատուած ըլլալով իր գաղթավայրին մէջ, անոր մեղմացումը կ'ուզէր, ոգին նոյնը պահելով։ Անգլիա հաւանեցաւ։ Եւ Քրիւկէր նոր դաշնագիրը ծոցը դրած, Բրէթորիա վերադարձաւ, «այնքան անկուշտ—կը յարէ միջանկեալ—որ չէր կրցած իր բնակած օթէլին հաշիւը մաքրել, և անգլիացի բարեկամ մը վճարեց անոր հաշուոյն»։

Արդ, 1884ի այդ դաշնագիրն է որ գոյութիւն ունի մինչեւ վերջերս, եւ Սդէնլի մէկիկ մէկիկ կը բացատրէ թէ Հարաւ-Ափրիկեան հանրապետութեան նախագահը ինչպէ՛ս քմահաճ կերպով մեկնեց զայն, այն աստիճան որ Թրանսվալ գացող Անգլիացիները Պոէրներէն ստորին կը նկատուէին։ Եւ կար կ'ըլլայ իր այս տեսութեան ի նպաստ յիշած փաստերը առաջ բերել, ամէնքն ալ Քրիւկէրին դէմ, — անոր անձին, վարչութեանը, հաստատած տուրքերուն, օրէնքներուն և օտար հպատակներուն նկատմամբ ձեռք առած խստութեանցը դէմ։ «Անգլիոյ ժողովուրդը ամէնէն աւելի գրգռող դէպքը եղաւ, կ'ըսէ Սդէնլի, անգլիահպատակ Էտկարի սպանութիւնը, որուն վրայ՝ Թրանսվալի անգլիացիները ինքզինքնին անապահով վիճակի մէջ զգալով, թագուհիին կառավարութեանը դիմեցին որ քննութիւն հրամայեց երկրին ընդհանուր գործերուն վրայ. այդ քննութիւնը, կարգ մը ուրիշ բաներէ զատ, սա իրողութիւնը երեւան հանեց. Թրանսվալի բնակիչներուն թիւն է մօտաւորապէս 250,000 որոնց կէսը Պոէր և կէսը օտար հպատակ. մինչեւ իսկ կը կարծուի թէ այս վերջինները աւելի եղած ըլլան։ Գիտե՞ք թէ Քրիւկէր որքա՛ն տուրք կը պահանջէ այդ 250,000 բնակիչներէն. տարեկան 100 միլիոն ֆր., մարդ գլուխ 400 ֆր։ Ֆրանսայի մէջ եթէ այս համեմատութիւնը հաստատուէր՝ տարեկան 15 միլիառ 200 միլիոն պիտի վճարէիք։ Զարմանալին հոն է որ այդ 100 միլիոնին երեք քառորդը 125 հազար օտարականներն են որ կը վճարեն, որպէս զի... իրենց նկատմամբ ամէն տեսակ խստութիւն ու խոչընդոտում ի գործ դրուի։

Անգլիացի երկրախոյզը կը ծանրանայ այդ ահագին գումարին գործածման եղանակին վրայ, Քրիւկէրի և անոր մարդոց վերագրելով անոր մեծագոյն մասին իւրացումը։ Իսկ ոսկեհանքերուն վրայ խօսելով, կը յայտարարէ թէ երկրին արդի յոռի գործածութեամբը հազիւ երեսուն ոսկեհանք կայ որոնք շահ մը կու տան դրամատէրներուն. անդին, 300 ոսկեհանքեր կան որոնք ապարդիւն կը մնան։ Հանքերէն հանուած իւրաքանչիւր 1000 քիլօ հողին մէջ կը բաւէ որ մէկ ունկի ոսկի գտնուի, որպէս զի գլխագումարը և աշխատութիւնը արդիւնաւորուին, մինչդեռ Քրիւկէրի վարչութեան տակ՝ երկու ունկի ոսկի գտնուելու է միեւնոյն քանակութեամբ հողին համար։ «Երբ որ հոն հաստատուինք, կ'աւելցնէ Սդէնլի ինքնավստահ շեշտով մը, երբ այդ երկիրը օժտենք խելացի, պարկեշտ ու գործնական վարչութեամբ մը, դրամագլուխներուն արժէքը պիտի կրկնապատկուի, եռապատկուի, հնգապատկուի։ Եթէ չեմ սխալիր, դուք Ֆրանսացիներդ ալ մէկ միլիառի մօտ դրամագլուխ կը գործածէք Թրանսվալի մէջ, և անհամապէս գանգատելու պատճառ մը չպիտի ունենաք»։

—Թրանսվալը և Օրանժի անկախ պետութիւնը աշխարհակալելէ ետքը, ի՞նչ կը կարծէք որ Անգլիա ընէ զանոնք, կը հարցնէ ֆրանսացի օրագրողը։

—Երկու պետութիւն պիտի կազմէ անոնցմով, որոնք ինքզինքնին պիտի կառավարեն Բարեյուսոյ Գլուխին գաղթավայրին և Նաթալի պէս, անխտրաբար ընտրուած խորհրդարանով մը և կառավարչի մը ձեռքին տակ որ թագուհիին ներկայացուցիչը պիտի ըլլայ։ Այդ երկու երկիրներն ալ բաց պիտի ըլլան աշխարհի վաճառականութեան առջեւ. ամէն ազգի օտարականներ իրենց երկրին մէջ գտնուածի պէս պիտի ապրին հոն, ինչպէս Անգլիացիները, Պոէրները Քեաֆիրները, և Գերմանիա ու Ֆրանսա ազատօրէն պիտի գան մրցիլ մեզի հետ այնտեղ, ինչպէս կը մրցին արդէն Բարեյուսոյ Հրուանդանին և Հնդկաստանի մէջ։ Ազատ մրցումը, կ'եզրակացնէ Սդէնլի, մեր քաղաքական տնտեսագիտութեան հիմնական սկզբունքն է. ատեն ատեն կը նեղուինք այդ պատճառաւ, բայց մեր ուժը անոր մէջ կը կայանայ»։

ԳՐԱԿԱՆ ԱՇԽԱՐՀԷՆ

ՊՌՕՇԵԱՆՑ ԱՌ ՄԱՄՈՒՐԵԱՆ

Մամուրեանի յոբելեանին դեռ թարմ յիշատակը արթնցնող էն սիրուն գրուածքը պիտի ըլլայ անշուշտ հետեւեալ նամակը՝ զոր յոբելեանի հանդէսներուն առթիւ՝ Իզմիրի յոբելեարին ղրկած է ռուսահայ ծանօթ վիպասան Պերճ Պռօշեանց։ Հարկաւ ընթերցողները կը յիշեն թէ այս միեւնոյն տարուան մէջ ալ Ռուսահայերը տօնած էին Պերճ Պռօշեանցի յոբելեանը, Թիֆլիսի մէջ, բաւական արժանաւորութեամբ։

«Սիրելի Նահապետ,

«Թոյլ տուր ինձ այս պատուաւոր կոչումը, որ շատերի կողմից ներկայ տարւոյս յոբելեանիս առթիւ ինձ էր վերագրած, քեզ յատկացնել։ Այո՛, ոչ նըւաստս, այլ դու ինքդ այսօր ամենամեծ իրաւունքն ունիս տիրանալու «Նահապետ» մակդիրին։ Քառասնամեայ մի համեստ բանակիր պիտի խոնարհի յիսնամեայ մի բազմահմուտ գրականագէտի առջեւ, եւ ես ամենայն ակնածութեամբ մատչում եմ համբուրելու այն բազմարդիւն և բազմավաստակ աջը, որ կէս դար անընդհատ շարժողութեան մէջ է եղել և հայ պարբերական մամուլը, հայ գրականութիւնը իւր լրջմամբ, փիլիսոփայական, գիտական, աստուածաբանական և բանասիրական ճիւղերով ճոխացրել և բարձրացրել է։ Ի՜նչ էի ես այն օրը, երբ Կռունկի մէջ, ընտիր յօդուածների շարքում, շողակն նման փայլեցան «Անգլիական» մեծախորհուրդ նամականիներ. մի նորահաս անփորձ պատանի, որ յանդգնել էի իմ չնչին անդրանիկ լուման անվստահօրէն ձգելու հայ աղքատիկ գրականութեան գանձանակի մէջ։ Ես մի խոնարհ աշակերտ էի, որ եկել էի դաստիարակուելու յոտս քեզպէսի հսկայ ուսուցիչների եւ ես բաղդաւոր համարեցի անձս, երբ շնորհիւ մեր սիրելի խմբագրի ու այսօրուան իմ հարազատ քննեկալ Աղարբեգեան Մարկոսի՝ ինձ վիճակուեցաւ արեւելեան աշխարհաբարի վերածելու «Անգլիական» գողտրիկ նամականիքդ։ Այն օրից սիրել եմ Ձեզ և սիրում եմ մինչեւ ցայս կէտս։ Եթէ և ոչ մի տող կարդացած լինէի Ձեր գրուածներէն, որոնց շարունակ հետեւել և հիացել եմ, բաւական էր մեր Մարկոսից Ձեր հասցէին ուղղած գովասանքները՝ Ձեզ սիրելու համար։

«Դեռ «Անգլիական» նամականիքդ չեկած, դեռ և ոչ մի տող Ձեր գրուածքը տեսած, Ձեր անուան և եռանդի հետ ծանօթ էր Տփղիսի համակ զարգացած դասը։ Օր չէր մնում, որ Ձեր անունը Մարկոսի բերանում տասնից և հարիւրից չի կրկնուէր։ Կենդանի վկան Ձեզ մօտ է. Կռունկի աշխատակից մեր սիրելի Գարեգին Մուրատեանն(*) ամէն օր տեսնում և համբուրում էք. հարցրէք և ստուգեցէք։

«Հաճեցէք ապաքէն, սիրելի Նահապետ, ընդունիլ իմ որդիական խոնարհ շնորհաւորանքս և խնդակցութիւնս, Ձեր կէսդարեան գրական հանդիսակատարութեան առթիւ։

«Թարգման հանդիսացէք, աղաչեմ, իմ կողմից Ձեր յոբելեանը կարգադրող մանաժողովի յարգամեծար անդամոց, և Նորա Սրբազնագոյն Նախագահի առաջ, յայտնեցէք դոցա իմ սրտագին շնորհակալիքս՝ այդ մեծ գործին գլուխ կանգնելու համար։

«Կեցցէ՛ս դու Նահապետդ հայ գրականութեան և կեցցեն Ձեզ արժանապէս գնահատողները։

«Խնդրեմ ներողամիտ լինել անազան գրութեանս. իմ նպատակս էր հանդիսակատարութեան օրը հեռագրով շնորհաւորելու. բայց տարաբաղդաբար նոյն օրը ոչ իմ և ոչ շատերի հայերէն խօսքերով և Փրանսերէն տառերով ուղարկելիք հեռագիրները ընդունուեցան։

«Երկրորդ օրը միայն ստուգուեցաւ որ այդ թիւրիմացութիւնը ծագած է եղել հեռագրական պաշտօնէից անգիտութեան։

«Մնամ խորին յարգանաց անկեղծ հաւատով

ՊԵՐՃ ՊՌՕՇԵԱՆՑ

Տփխիս, 19 հոկտեմբեր 1899 ամ.

ԲԱՐԵԿԱՄԻ ՅԻՇԱՏԱԿՆԵՐ

ԼՈՂՈՖԷԹ ՊԱԼԵՕԶԵԱՆ

Բ.

Սակայն ներքին վշտագին խօսքերը երբեք օր մը չչարժեցին այտերուն մկանունքները. պահեց միշտ իր խորհուն ու վեհ դէմքը, երբ մանաւանդ կը բազմէր Գաւառական Ժողովոյ ատենապետի աթոռը։ Համոզուած ու շեշտակի, առանց քաշուելու կամ երկիւղի կ'ըսէր, կը պարզէր իր մտածումները. գրեթէ միշտ ժողովը իր կամքին շաւիղէն կ'ուղղուէր։ Ուղղադատ և համարձակ մարդու անունը իրաւամբ կրեց մինչեւ վերջը, ու թէեւ յամառութեամբ կը հետեւէր իր ընդգրկած սկզբունքներուն, ատիկա պատճառ մը չէր սակայն որ չխոստովանէր ու չուղղէր իր սխալը, թէեւ խիստ հազուադէպ պարագաներու տակ միայն։ Վերջին նիստը գրեթէ մեծ մասով նուիրեց չորս տարիներու ընթացքին մէջ ժողովին գործունէութիւնը պարզելու, և ի մասնաւորի քննադատելու Քաղ. Ժողովը որ «Պարտուց բարձման յանձնաժողով» անունը առնելով միայն, մինչեւ այն ատեն երբեք բան մը ըրած չէր՝ ստանձնած պարտականութիւնը կատարելու համար»։

Մնաս բարովի խօսքերը եղան ատոնք։ Ամերիկա հասած օրն իսկ կը գրէ պաշտօնապէս իր հրաժարականը Գաւ. Ժողովի անդամակցութենէն և ատենապետութենէն միանգամայն, առ Սրբազան Նախագահը Ժողովին։ Հրաժարագիրը իր մահուան հեռագրէն 10 օր վերջը եկաւ։ Մահը աւելի շուտ կը գործէր և աւելի արագ կը բերէր իր հրաժարականը աշխարհէն։

Ադամեանի և Տօքթ. Շիշմանեանի բարեկամը, անվերադարձ իր մեկնումով, տարբեր վիշտ մը կու տայ սակայն զգայամիտ հոգիիս, անհուն սարսուռով մը լեցուն զոր չեմ կրող բացատրել։ Գիտեմ թէ Ուշագլըընի ու Ճէճիզեանի ազնիւ խօսքերը եւ հին սիրեցեալ աշակերտ-բարեկամիս Կարապետ Տիլքէրեանին եղբայրական գուրգուրանքը պիտի յաջողին գոնէ քիչ մը սփոփել Երուանդ ու Մարտիրոս(*), իմ հայրագուրկ, որբ եղբայրներս. գիտեմ ալ թէ աշխարհի անկայունութեան ակներեւ օրինակներ պիտի ամոքեն հոս անմխիթար հոգիները սիրելիներուս. սակայն իր մեկնումին կսկիծը երջանկութեանս յարակից, երբեք պիտի չանհետի հոգիէս։

Մեկնումէն ամիս մը առաջ՝ ծայրայեղ երջանկութեանս անձնատուր, մոռցայ հին տառապանքներս, և անոնց հետ մոռցայ վշտալից օրերուս իմ մեծ մտերմս ալ։ Վերջերը պարզապէս կ'ամչնայի իրմէ, և խոյս կու տայի կարծելով թէ գուցէ պիտի յանդիմանէր զիս, առանց յիշելու իր ներքին ու բարի զգացումները։ Բան մը որ չըսաւ, ոչ ալ գրեց. միայն քանի մը անգամ կը հարցնէ բարեկամի մը, Վահան Անտօնեանին, չտեսնուելուս պատճառը։ Մեկնումին նախորդ գիշերը, ժամը տասերկուքը անցած էր։ Սենեակիս մէջ մենաւոր, երջանկութենէն լուռած մէկ ժամուս, իրեն երթաս բարովի քանի մը խօսքեր գրեցի։ Ներումն խնդրեցի իրմէ ու խնդրեցի ալ որ վշտացած չմեկնի ինձմէ դէմ։ Առտուն գիրս ձեռքը կը հասնի։ Իր այցետոմսին վրայ կը գրէ սա քանի մը տողերը

«Սիրելի Որբերեան,

«Երբեք ձեզի դէմ ցաւած չեմ։ Եթէ «ձեր մօտի հանդարտութեան համար է, «կը ներեմ։ Յարգանքներս Օր. Մառիին։ «Adieu — Շաբաթ»։

Մեկնումէն վերջը սակայն, երբեք օր մը չմոռցայ զինքը։ Շարունակ իր խօսքը կ'ընէինք։ Համբերութիւն և յարատեւութիւն բառերը կը յեղյեղէր իմ վշտագին օրերուս։ Մեկնումին վիշտը ամէն օր կը նորէ, կը նորոգէ հին յիշատակները։ Ատ բառերը ալ չե՛մ հասկնար հիմակ։ Կը տեսնեմ զինքը Փորթլէօ, Իզմիր, Լուքան. կը տեսնեմ զինքը իր մենաւոր ու վշտալի բարեկամին քով, յոյսի ժպտուն խօսքերով, Ատլանտեանի անդունդներուն վրայ նոր երազներով եւ յոյսերո՛վ լեցուն, եւ գլխիկոր ու վայրահակ կը տեսնեմ, կ'երազեմ իր հողակոյտը Նոր աշխարհի ափունքին վրայ։

Գոնէ մեր գրկին մէ՛ջ հանգչէիր։ Մեր արցունքները հոս կը կաթկըթին, մեր հառաչները քեզի չեն հասնիր։

Իզմիր Ռ. ՈՐԲԵՐԵԱՆ

(*) Ծ. Խ.—Տ. Մելքիսեդեկ Սրբազան, առաջնորդ Իզմիրի։

(*) Ծ. Խ.—Պալեօզեանին երկու զաւակները որոնք Ռօպէրթ Քօլէժ կը գտնուին։

---

2. ՕՏԱՐ ԷՋԵՐ

ՔԻՄԵՑԻ ԵՐԳԻՉԸ

(ԱՒԱՆԴԱՎԷՊ)

—Կնիկ, նայէ, սա խճաքարը երկաթագործ Բաքորոսին նմանութիւնը կը կրէ. անշուշտ առանց չաստուածներուն հրամանին չէ որ քար մը այս աստիճան Բաքորոսին կը նմանի։

Եւ երբ պառաւ Մելանթօվը անոր ոտքերուն ու ձեռքերուն վրայ ջուր թափեց զանոնք աղտեղող փոշին ջնջելու համար, գրկապինդ բռնեց եզի երանքը, սեղանին վրայ տարաւ ու սկսաւ մորթել։ Իմաստուն և խոհեմ ըլլալով, կիներուն ու տըղաքներուն չէր թողուր բնաւ կերակուրը պատրաստելու հոգը, և ինքն իր ձեռքովը կ'եփէր անասնոց միսը։

Այս միջոցին Մելանթօվ վառարանին կրակը կ'արծարծէր։ Գօս փայտի ճիւղիկներուն վրայ կը փչէր, մինչեւ որ չաստուած մը զանոնք բոցերով շրջապատէր։ Թէպէտեւ այդ գործը նուիրական էր, Ծերունին թոյլ կու տար որ կին մը կատարէր զայն՝ զինքը ընկճող խոնջութեան և ծերութեան պատճառաւ։ Բոցը ժայթքած էր. մէջը նետեց կտրտած միսերը, զոր անդադրում երեքժանիով մը կը դարձնէր։ Գարշապարներուն վրայ նստած կը շնչէր բարի ծուխը որ սրահը լեցնելով աչքերէն արցունք կը քամէր. բայց չէր դժգոհէր, վասն զի վարժուած էր և զի այդ ծուխը առատութեան նշանակ էր։ Քանի որ միսերուն կարծրութիւնը կրակին աննկուն զօրութենէն կը նուաճուէր, կտորները բերանը կը տանէր, և ծանր ծանր ծամելով զանոնք իր մաշած ակռաներուն մէջտեղը, կ'ուտէր լուռ անմռունչ։ Քովը ոտքի վրայ կեցած՝ Մելանթօվ սեւ գինի կը լեցնէր անոր խեցեղէն բաժակին մէջ։

Երբ անօթութիւնը և ծարաւը յագեցուց, հարցուց թէ տանը և գոմին մէջ ամէն բան կարգի՞ն էր։ Ու տեղեկութիւն առաւ իր բացակայութեան միջոցին հիւսուած բուրդին, քամոցին մէջ դրուած պանիրներուն և հնձանին համար հաւաքուած ձիթապտուղներուն վրայ։ Եւ մտածելով թէ քիչ ստացուածք ունէր, ըսաւ. «Դիւցազները մարգագետիններուն մէջ հօտերով եզ ու երինջ կը սնուցանեն։ Գեղեցիկ ու պնդակազմ ստրուկներ ունին բազմաթիւ, իրենց տուներուն դուռները փղոսկրէ են ու պղինձէ, և իրենց սեղանները ոսկեղէն ըմպանակներով բեռցուած են։ Իրենց սրտին զօրութիւնը հարստութիւններ կու տայ իրենց, զոր երբեմն մինչեւ զառամ հասակնին կը պահեն։ Անտարակոյս ես ալ, երիտասարդութեանս, անոնց հաւասար քաջ էի, բայց ոչ ձիեր ունէի, ոչ կառքեր, ոչ ծառաներ, ոչ իսկ զրահ մը բաւական հաստամուր որպէս զի կարենայի մարտերու մէջ հաւասարիլ անոնց ու շահիլ ոսկեձոյլ եռոտանիներ և գերիներ։ Ան որ հետի կը մարտնչի, անամրապինդ զէնքերով, չէ կարող շատ թշնամի սպաննել, վասն զի ինքն իսկ մահէն կը վախնայ։ Ուստի, քաղաքներուն պարիսպներուն տակ, ծառաններուն ռամիկսպաս ամբոխին մէջ պատերազմելովս, բնաւ չշահեցայ և հետս չբերի ճոխ աւարներ»։

Պառաւ Մելանթօվը պատասխանեց.

—Պատերազմը հարստութիւններ կու տայ մարդոց և կը զրկէ անոնցմէ։ Հայրս Քիւփրոս՝ Միլլատայի մէջ ունէր ապարանք մը և անթիւ անհամար հօտեր։ Բայց թշնամիներ ամէն բան ձեռքէն առին, ու զինքն ալ սպաննեցին։ Ես ինքս գերի տարուեցայ, բայց չխոշտանգուեցայ ու երբեք հացի կարօտ չմնացի։ Դուն եղար վերջին ու նաեւ ամէնէն նուազ հարուստ տէրս։

Կը խօսէր առանց ուրախութեան եւ առանց տրտմութեան։

Ծերունին պատասխանեց անոր.

—Մելանթօվ, չես կրնար դժգոհութիւն յայտնել ինձմէ, վասն զի հետդ քաղցրութեամբ վարուեցայ միշտ։ Երեսիս մի՛ տար մեծամեծ հարստութիւններ չշահած ըլլալս։ Զինագործներ ու երկաթագործներ կան որ հարուստ են. կառքեր շինելու մէջ ճարտար եղողները շահ կ'ընեն իրենց աշխատութենէն։ Գուշակները մեծամեծ պարգեւներ կը ստանան։ Բայց երգիչներուն կեանքը դժնդակ է։

Պառաւ Մելանթօվը ըսաւ.

—Շատ մարդոց կեանքը դժնդակ է։

Ու դանդաղաքայլ տունէն դուրս ելաւ, որպէս զի երթայ, հարսին հետ, շտեմարանէն փայտ բերէ։ Այն ժամն էր յորում արեգական անհնարին տաքութիւնը կ'ընկճէ մարդիկը և անասունները, և նոյն իսկ անշարժ անհերեւ սաղարթներուն մէջ կը լռեցնէ թռչուններուն ձայնը։ Ծերունին փսիաթի մը վրայ ընկողմանեցաւ և երեսը քօղարկելով քնացաւ։

Քունին մէջ, սակաւաթիւ անուրջներ եկան իրեն, որոնք ամէն օր տեսած անուրջներէն ոչ աւելի գեղեցիկ էին ոչ աւելի հազուագիւտ։ Այդ անուրջները մարդեր ու անասուններ կը ցուցնէին իրեն։ Եւ որովհետեւ անոնց մէջ կը ճանչնար մարդիկներ զոր կը ճանչնար ծաղկաւէտ երկրիս վրայ ապրած ժամանակնին, և որոնք յետոյ, տուընջեան լոյսը կորսնցուցած ըլլալով, մահահոտ հողակոյտի մը տակ պառկած էին, կը համոզուէր թէ մեռեալներուն հոգիները կը ծփան օդին մէջ, բայց թէ կորով չունին և սին ըստուերներու պէս են։ Անուրջներէն ուսած էր նաեւ թէ անասուններու և բոյսերու ուրուներ ալ կային, զոր մարդ քունին մէջ կը տեսնէ։ Հաւատացեալ գիտէր թէ Հանդէսի մէջ թափառական մեռեալները իրենք իսկ կը յերիւրեն իրենց պատկերը, քանի որ բնաւ ուրիշ մէկը չպիտի կրնար իրենց տեղը ինքը յերիւրել զանոնք, բայց միայն եթէ այն չաստուածներէն մէկը ըլլար որոնք կ'ախորժին խաբել մարդոց աչկաժկ իմացականութիւնը։ Բայց գուշակ չըլլալով, չէր կրող զանազանել խաբեպատիր երազները ճշմարիտ երազներէն. և գիշերուան խառնաշփոթ պատկերներուն մէջ խրատներ որոնելէ խոնջած, անտարբերութեամբ կը դիտէր անոնց անցնիլը իր փակ արտեւանունքներուն տակէն։

Երբ արթնցաւ, յարգական կեցուածքով իր առջեւը շարուած տեսաւ Քիմեցի մանուկները որոնց կ'ուսուցանէր բանաստեղծութիւն և երաժշտութիւն, ինչպէս իր հայրը իրեն ուսուցած էր։ Անոնց մէջ կային իր հարսին երկու զաւակները։ Շատերը կոյր էին. վասն զի երգիչի արուեստին պատրաստելու համար նախապատուութիւն կու տային անոնց որ, տեսութենէ զուրկ ըլլալով, չէին կրնար արտերը հողագործութիւն ընել կամ դիւցազներուն հետ պատերազմի երթալ։

Ձեռքերնին բռնած էին այն նուէրները որոնցմով Երգիչին դասերուն վարձքը կու տային, պտուղներ, պանիր, մեղրի խորիսխ մը, մաքիի գեղմ մը, և կը սպասէին որ վարդապետը հաճէր իրենց նուէրին՝ որպէս զի տնական սեղանին վրայ դնէին զայն։

Ծերունին, ոտքի ելնելով, բռնեց սըրահին մէկ գերանէն կախուած իր քնարը ու ըսաւ բարութեամբ.

—Տղաք, արդար է որ հարուստները մեծ ընծայ մը մատուցանեն, ու աղքատները աւելի փոքրիկ նուէր մը տան։ Զեւս մեր հայրը անհաւասար կերպով բաժնած է մարդոց մէջ ինչքերը։ Բայց կը պատուհասէ այն մանուկը որ աստուածային երգիչին պարտուպատշաճ եղած հարկը կը զողնայ։

Աչալուրջն Մելանթօվ եկաւ սեղանին վրայէն վերցուց նուէրները։ Ու Ծերունին, քնարը լարելէ վերջը, սկսաւ երգ մը ուսուցանել մանուկներուն որ իր բոլորտիքը գետինը ծալլապատիկ նստած էին։

—Մտիկ ըրէք, ըսաւ, Պատրոկլէսի ու Սարպեդոնի մենամարտը։ Այս երգը գեղեցիկ է։

Ու երգեց։ Ձայները հզօրապէս կ'եղանակաւորէր, բոլոր տողերուն միեւնոյն կշռութիւնը և միեւնոյն չափը տալով. և որպէս զի իր ձայնը չտկարանար, կանոնաւոր ամանակներով իր եղջերեան քնարին մէկ խաղովը կ'ամրապնդէր զայն։

(Շարունակելի) ԱՆԱԹՕԼ ՖՐԱՆՍ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԱՆԳԼԻԱ ԵՒ ԹՐԱՆՍՎԱԼ

ՊԱՏԵՐԱԶՄ ՀԱՐԱՒԱՅԻՆ ԱՓՐԻԿԷԻ ՄԷՋ

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ. — Ինչպէս հեռագիրը ծանույց, Անգլիական զօրքերու ընդհանուր հրամանատար Սըր Ռըտվէրս Պըլլըր որ Տուրպան հասաւ, նորէն Քարեյուսոյ Գիւլխը պիտի դառնայ, սակայն բողոքներ կան թէ Նաթալ պիտի մնայ, մինչեւ որ Լէտիսմիթի խնդիրը կարգադրուի։ Մնաց որ Նաթալի կացութիւնը այնչափ դժուար է որ ընդհանուր հրամանատարը չի յուսացուիր որ իր հոն ներկայութիւնը անհրաժեշտ դատած չըլլայ։ Պօէրները որոնք Իսթքորթի և Մօի-Ռիվըրի մօտ տեսնուած էին, հիմա ալ անոնց յառաջապահները Բիէթէրմարիցպուրկի արեւմտեան կողմը երեւան ելած են։ Իսթքորթի և Մօի-Ռիվըրի մօտ զօրաւոր դիրքեր գրաւած են, ուրկէ սաստիկ թնդանօթ կ'արձակեն անգլիական պատնէշներուն վրայ, առանց վնաս մը հասցնելու։ Անցեալ չորեքշաբթի յարձակում մը բրած էին Մօի-Ռիվըրի բանակետղին վրայ։ Անոնց առաջին ռումբերը ինկան օթէլին և կայարանին մօտ։ Աստր վրայ Անգլիոյ թնդանօթաձիգները օթէլին ետին ապաստանեցան և հետեւակներն ալ անոնց պաշտպանութեամբ Պօէրներուն դէմ ելան։ Քանի մը ժամ ետքը Պօէրները յարձակեցան Անգլիոյ կողին վրայ, սակայն չորս-հինգ ռումբեր բաւական եղան, զանոնք ետ մղելու համար։ Պօէրներու թնդանօթաձիգները որոնք հինգշաբթի օրը դէպ ի հարաւ գացած էին, յանպատրաստից պատնէշներու ետին ապաստանելով, նորէն թնդանօթաձգութեան սկսան, բայց Անգլիոյ թնդանօթները չկրցան պատասխանել, վասն զի հեռաւորութիւնը շատ մեծ էր։ Պօէրներու թնդանօթները, սակայն, մեծ վնաս մը չհասուցին։ Կ'երեւայ թէ Մօի Ռիվըրի մէջ Անգլիացիներուն ունեցած թնդանօթները շատ փոքր են և Պօէրներուն ունեցածէն շատ ստորին։ Մօի Ռիվըրի հիւսիսային կողմը Իսթքորթի պաշտպան զօրքերուն և Պօէրներուն միջեւ ընդհարում մը տեղի ունեցած է, սակայն արդիւնքը յայտնի չէ։ Լէտիսմիթի և Բիէթէրմարիցպուրկի մէջտեղը կացութիւնը շատ խառնաշփոթ է։ Անգլիական երեք զօրաբանակներ պաշարուած են Պօէրներու կողմէ։ Այս վերջինները երկաթուղիի գիծին գլխաւոր մէկ մասին կը տիրեն հարիւր քիլոմէթրի չափ։ Այս կացութիւնը Պօէրներուն համար աւելի վըտանգաւոր պիտի ըլլար, եթէ երկիրը խորտուբորտ չըլլար և եթէ իրենք դիւրաշարժ չըլլային։ Պօէրները կրնան Լէտիսմիթը պաշտպանող Անգլիացիներուն հետ՝ բռնուիլ, այդ քաղաքին ետեւի կողմը և կարելի է որ իրենց դէպի հիւսիս նահանջելու գիծը կտրուի։ Իսթքորթի եւ Մօի-Ռիվըրի մէջ կրնայ ըլլալ որ ետեւէն ու առջեւէն պաշարուին։ Նկատողութեան առնելով Պօէրներուն զինուորական բընազդը, բնականաբար իրենց կացութեան վտանգաւոր ըլլալը կը հասկնան. բայց միւս կողմէ գիտեն ալ թէ ամէն ժամանակ պիտի կրնան ճողոպրիլ արեւմտեան ու արեւելեան կողմերէն, ուրկէ պիտի յարձակին Անգլիացիներուն օգնութեան հասնող բանակին կողին վրայ։ Յայտնի չէ թէ Ժուպէր զօրավար ո՛ր կէտին վրայ կը համախմբէ իր զօրքերը, թէեւ հաւանական կը նկատուի ո՛ր Բիէթէրմարիցպուրկի մէջ ըլլայ։ Իսթքորթի և Մօի-Ռիվըրի մէջ զրոյց կայ թէ Ժուպէր զօրավարը Լէտիսմիթէ դուրս ելած է մեծ կորուստներ պատճառելով Պօէրներուն։ Այս լուրը հաստատած են նաեւ հոլանտացի ագարակապաններ, որոնք Պօէրներէն իմացեր են. այս վերջիններուն վրայ դէշ տպաւորութիւն մը ըրեր է այդ պարտութիւնը։ Կաթաքրէ զօրավարին զօրաբաժնին մէկ մասը Տուրպան ղրկուած է, Լէտիսմիթի օգնութեան գացող բանակին թիւը աւելցնելու համար։ Կաթաքրէ զօրավարը Քարեյուսոյ Գիւլխի գաղթավայրին հիւսիսային արեւելեան կողմը կը գտնուի և երկու վաշտ ունի իր ձեռքին տակ։ Անոնք սկսած են յառաջանալ և Պուրկսթաունէն Մոլթէնօ գացեր են, Սթրոմպէրկ-Ճօնքշըն մօտ, եւ կը գրաւեն զօրաւոր դիրք մը։ Ուրիշ հետազօտիչներու խումբ մը զրահապատ կառախումբով Նաուրբորթէն մեկնած և մինչեւ Արունտէլ գացած է, Քոլէզպէրկի ճամբուն վրայ։ Այդ խումբը ընդհարում մը ունեցեր է Պօէրներուն հետ։ Անգլիացիներէն քանի մը հոգի վիրաւորուեր են։ Ընդհանուր հրամանատարին մէկ հրահանգին համաձայն, բոլոր կառախումբերը խոհեմութեամբ ճամբայ կ'ելլեն, միշտ իրենց առջեւ ունենալով զրահապատ վայրաշարժ մը։ Ֆրէնչ զօրավարը, Էլանտսլակթի յաղթողը, որ զօրաբանակին հեծելազօրքերուն հրամանատարն է, անցեալ չորեքշաբթի Նիւ-Հանովէր կը գտնուէր, երեք հազար հոգիով, պաշտպանելով Նաուրբորթէն Տէ Աըր Ճօնքշըն տանող երկաթուղիին գիծը։ Ֆրէնչ զօրավարը առէն պիտի յարձակի Քոլէզպէրկի և Օռանժի սահմանագլուխին վրայ։

Լոնտոնի լրագիրները խօսելով Լորտ Մեթուինի յաղթանակին վրայ, Պէլմոնթի մէջ, այնպէս կ'ենթադրեն թէ Քիմպըրլիի պաշարումը քանի մը օրէն պիտի վերցուի։ Կ'ըսուի թէ Սըր Ռըտվէրս Պըլլըր պարտաւորուեր է փոխել իր յառաջագիծը եւ Նաթալի վրայ ղրկել այն զինուորները որոնք նախապէս սահմանուած էին Օռանժի ազատ պետութեան դէմ։ Արդէն հրամանատարին Տուրպան երթալն ալ ցոյց կու տայ թէ կացութիւնը ծանր է այդ կողմը։

Նոր զինուորներ. — Թայմզ կ'իմանայ թէ հինգշաբթի օրը հրաման գացեր է Օլտըրշոթ՝ երեք հրետանի պատրաստելու որոնք հարաւային Ափրիկէ պիտի ղրկուին։ Հոն գտնուած հեծելազօրքերուն թիւն ալ պիտի աւելնայ։ Մինչեւ հինգշաբթի Տուրպան ցամաք հանուած զօրքերու թիւն էր 11,600 և քանի մը օրէն 4,000 հոգի ալ կը սպասուին։ Քէֆալոնիա ու Բալօնիա փոխադրանաւերն ալ Տուրպան հասած են։ Աւստրալիայի զինուորները Տուրպան ժամներ են։

Պազութոներ. — Սըր Ալֆրէտ Միլնէր հեռագրեր է գաղթային նախարար Պ. Չէմպըրլէնի թէ Պօէրները փորձեր են իրենց կողմը դարձնել Պազութոներէն երկու ցեղապետ։ Անոնցմէ Ճօնաթան հաւատարիմ կը մնայ Անգլիացիներուն. իսկ Ճօէլ յարձակեր է իր եղբօրը վրայ, առաջինոյն կողմը բռնած ըլլալուն համար։ Այդ ընդհարումին առեն երեք հոգի մեռեր են։ Պօէրներուն նպատակն է քաղաքային պատերազմ մը առաջ բերել Պազութոներու երկրին մէջ, բայց Ճօնաթան ցեղապետը, հնազանդելով անգլիական կուսակալին, հանդարտ կեցած է։ Օռանժցիները խոստացեր են Ճօնաթանի որ եթէ Պօէրներուն միանայ, Պազութոներու երկիրը բոլորովին իրեն պիտի թողուի։ Պօէրներու տարած յաղթանակները թէեւ տպաւորութիւն մը կը գործեն Պազութոներու վրայ, սակայն հանդարտ կը մնան և իրենց ընթացքը գոհացուցիչ կը համարուի Անգլիացիներուն համար։

Աֆրիկանտերներ. — Սըր Ալֆրէտ Միլնէր յայտարարութիւն մը հրատարակած է՝ Քարեյուսոյ Գիւլխին ժողովուրդին ուղղուած։ Անգլիական բարձր գոմիսէրը ըսել ետքը թէ իր պարտաւորութիւնն է հերքել բրիտանական կառավարութեան քաղաքականութեան և մտադրութիւններուն համար հրապարակ հանուած սուտ զրոյցները, կը յարէ. — «Սահմանագլուխին միւս կողմը հրատարակուած յապաւուած յայտարարութիւնները բրիտանական կառավարութիւնը այնպէս մը կը ներկայացնեն թէ մտադիր ըլլայ ճնշել Հոլանտացիներուն վրայ. նաեւ օտար երկիրներու մէջ լուր ելած է թէ Հոլանտացիները պիտի զրկուին իրենց սահմանադրական իրաւունքներէն։ Այդ ըսուածներուն ամէնքն ալ անհիմն են։ Բրիտանական կառավարութիւնը կը փափաքի ամենամեծ ազատութիւն և ինքնօրինութիւն տալ Հոլանտացիներուն, ինչպէս ունին Անգլիացիները, և ոչ թէ պակսեցնել զանոնք։ Այդ իրաւունքները ըմբոստութեան մը հետեւանքով միայն կրնան վտանգի ենթարկուիլ։ Անգլիական կառավարութիւնը կ'ուզէ հաւասար իրաւունքներ տալ իր գաղթավայրերուն բոլոր հաւատարիմ բընակիչներուն»։

Իտալացիներ. — Պ. Ռիչչիոթի Կարիպալտի նամակ մը հրատարակեր է Իթալիա հանրապետական լրագրին մէջ։ «Կ'իմանամ թէ, կ'ըսէ Պ. Ռիչչիոթի Կարիպալտի այդ նամակին մէջ, յանձնաժողով մը կազմած է կարիպալտեան երիտասարդութիւնը, և որոշած է դումարման մը մէջ համակրական քուէ տալ քաջարի Պօէրներուն։ Կը բողոքեմ այդ ցոյցին կարիպալտեան անունը տրուելուն դէմ։ Մեր սերունդը և ընտանիքս խորին երախտագիտութեամբ կը յիշեն Անգլիոյ ժողովուրդին ու կառավարութեան կողմէ Իտալիոյ եղած բարոյական նիւթական ու քաղաքական աջակցութիւնները, որով չեն կրնար այսօր համերաշխ ըլլալ Անգլիոյ թշնամիին հետ»։

Իթալիա կը հրատարակէ նաեւ Պ. Մէնոթի Կարիպալտիի նամակը, որ կը յայտարարէ թէ Անգլիոյ բարեկամութիւնը մեծ արժէք ունի Իտալիոյ համար։ «Լաւ քաղաքականութիւն մը, կը յարէ, կը պահանջէ որ բարեկամ մնանք ժողովուրդի մը որոնք շահերու նոյնութիւն ունին մեզի հետ»։

Երէկ իրիկուան հեռագիրներ. — Հեռագրական գործակալութիւններուն կողմէ երէկ իրիկուն հետեւեալ հեռագիրները հաղորդուած են։

Իսթքորթ, 27 Նոյեմ. — Ժուպէր զօրավարը Մօի Ռիվըրէն քաշուեցաւ դէպ ի Լէտիսմիթ։

Լոնտոն. — Օռանժի Պօէրները գրաւեր են Սթրոմպէրկ-Ճօնքշընը, Պուրկէրստորփի հարաւային կողմը, Քարեյուսոյ Գիւլխի գաղթավայրին մէջ։

— Լորտ Մեթուին կը հեռագրէ թէ նոյեմ. 25ին շաբաթ առտուն Կրասբանի մօտ (Պէլմոնթէն քանի մը քիլոմէթր դէպ ի հիւսիս, Տէ Աըր Քիմպըրլիի երկաթուղիին վրայ) ընդհարում մը ունեցեր է 2,500 Պօէրներու հետ որոնք ունէին վեց թընդանօթ և երկու խորտընֆէլդ։ Անգլիական թնդանօթները սկսեր են կրակ ընել։ Բուռն ճակատամարտէ մը ետքը Պօէրները քաշուեր են։ Մանրամասնութիւն առնըւած չէ։ Լորտ Մեթուէնի հրամանին տակ գտնուած նաւային կիսաբաժինը քաջութեամբ կռուեր և մեծ կորուստներ ունեցեր է։ Պօէրներու կորուստն ալ խիստ շատ է։

Տուրպան. — Իսթքորթէն առնուած հեռագրի մը նայելով, Անգլիոյ բոլոր զինուորները հրաման ստացեր են դէպ ի Քոլէնզօ յառաջանալ, Լէտիսմիթի մօտ։ Անգլիական զինուորներուն բարոյական վիճակը շատ լաւ է։

Լոնտոն. — Սըր Ռըտվէրս Պըլլըր Բիէթէրմարիցպուրկէն հեռագրեց Անգլիոյ պատերազմական նախարարութեան թէ Հիլտեարտ զօրավարին հրամանատարութեան տակ գտնուած կիսաբաժինը անցեալ հինգշաբթի Իսթքորթէն յառաջացեր է Պօէրներուն դէմ, բայց այս վերջինները պարտաւորուեր են ետ քաշուիլ։ Անգլիացիները ունեցեր են 14 մեռեալ և 50 վիրաւոր։ Իսթքորթի և Վէէնէնի միջեւ երկաթուղիի և հեռագրի հաղորդակցութիւնները վերահաստատուեցան։

—Նաթալի կառավարիչը կը հեռագրէ կիրակի օրուան թուականով թէ Պօէրները Վէէնէն քաշուեր են։ Անգլիացիները կը տիրեն Մօի Ռիվըրի հիւսիսային կողմը գտնուած բլուրներու։ Կ'երեւայ թէ Պօէրները դէպ ի Լէտիսմիթ կը քաշուին։

—Իրիկուան լրագիրները կ'ըսեն թէ Լորտ Մեթուէն, Քիմպըրլիի օգնութեան երթալու միջոցին գրաւեր է Հօնէյնէսթքլօֆը, Կրասբանի հիւսիսային և Մոտտէրրիվըրի հարաւային կողմը, երկաթուղիին վրայ, Քիմպըրլիի մօտ։ Լորտը երկու միլիոն փամփուշտ գրաւեր է Պօէրներուն ձեռքէն։

ԱՆԳԼԻԱ ԵՒ ԳԵՐՄԱՆԻԱ. — Թայմզ կ'իմանայ թէ հոկտ. 28ին Պէրլինի մէջ գերման կառավարութեան և Ափրիկէի անգլիական ինքնավար Ընկերութեան միջեւ կնքուած կարգադրութեան համաձայն, հաւանական կը նկատուի որ նոր երկաթուղիին ծայրագոյն կէտը Բորթուկալի ստացուածքին, այսինքն Կրէթֆիլզէյի մէջ պիտի գտնուի։

—Անգլիոյ գաղթային Նախարարը որ չորեքշաբթի օրը Լորտ Սոլզպէրիի հետ տեսակցութիւն մը ունեցած էր, հինգշաբթի Ուինտսոր գնաց և տեսակցեցաւ Լոնտոնի գերմանական դեսպանին հետ. յետոյ երկար տեսակցութիւն մը ունեցաւ Գերմանիոյ արտաքին գործոց նախարարին հետ։

—Լոնտոնէն կը գրեն Տէպլի.

«Գերմանիոյ կայսեր Անգլիոյ մէջ ներկայութիւնը, ինչպէս Վիլհէլմ Բ. որոշած էր, կատարեալ մտերմութեան մէջ կ'անցնի։ Հանրային ո և է արարողութիւն տեղի ունեցած չէ և պիտի չունենայ, և, գէթ պաշտօնապէս, կայսեր հետեւորդները քաղաքական կարեւորութիւն մը չունին։ Արտաքին գործոց նախարար Պ. Ֆօն Պիւլովի ներկայութիւնը, սակայն, ուշադրութեան չառնուելիք պարագայ մը չէ։ Կարելի է որ Ֆօն Պիւլով պիտի ճշդէ Սամոայի կարգադրութեան քանի մը կէտերը։ Կարելի է նաեւ որ փոփոխութիւններ կամ յաւելումներ պիտի ըլլան անգլեւգերման այն հռչակաւոր դաշնադրութեան վրայ որուն վրայ վեց ամիսէ ի վեր այնչափ խօսուեցաւ և որուն ի՛նչ ըլլալը ոչ ոք կրցաւ հասկնալ։ Դիւանագիտական շրջանակներու մէջ ամէնէն աւելի տարածուած լուրերուն նայելով, այդ դաշնադրութիւնը, ի մէջ այլոց, կը վերաբերի Ափրիկէի մէջ Բորթուկալի ստացուածքները ժառանգելու խնդրին, որ սակայն բացուած չէ և բացուելու միտք չունի։ Թրանսվալի պատերազմը և անկէ ետքը ըլլալիք կարգադրութիւնը այնպիսի դէպքեր են որոնք անտարակոյս իրենց հակահարուածը պիտի ունենան՝ արեւելեան Ափրիկէի մէջ Բորթուկալի ունեցած ստացուածքներուն վրայ, և կան կարգ մը պատահականութիւններ զորս պէտք է հիմակուընէ նկատողութեան առնել։ Ուրեմն զարմանալու բան մը չկայ թէ Գերմանիոյ արտաքին գործոց նախարարը իր վեհապետին Անգլիա կատարած ուղեւորութենէն օգտուի, կարգ մը կէտեր ճշդելու համար։ Միւս կողմէ Լորտ Սոլզպէրիի հիւանդութիւնն ալ ծանր արգելք մըն է Պ. Ֆօն Պիւլովի խորհրդածութիւններուն։ Գերմանիոյ արտաքին գործոց նախարարը այդ պատճառով ուրիշ առիթի մը պիտի սպասէ և Գերմանիոյ դեսպանին միջոցաւ պիտի ընէ ինչ որ նախամեծար համարած էր ուղղակի կատարել։ Ինչ որ ալ ըլլայ, հոս չեն խորհիր որ վերջին պայմանադրութիւնները և Վիլհէլմ կայսեր այցելութիւնը փոխած ըլլայ Գերմանիոյ քաղաքականութեան ուղղութիւնը։ Անգլեւգերման մերձեցումը, սակայն, անուղղակի ազդեցութիւն մը պիտի ունենայ Գերմանիոյ քաղաքականութեանը վրայ։ Գերմանիա, ընկերակից և կամ շահակից զարգացման ափրիկեան այն մեծ պետութեան զոր Անգլիա պիտի կազմակերպէ, պիտի չկրնայ, գէթ ժամանակ մը վերջը, ոչ թէ թշնամի, այլ նոյն իսկ ընդդիմադիր ըլլալ Անգլիոյ քաղաքականութեան աշխարհի միւս մասերուն մէջ»։

ՖՐԱՆՍԱՅԻ ԽՈՐՀՐԴԱՐԱՆԸ. — Ֆրանսայի Երեսփ. Ժողովին մէջ, առջի օրը, արտաքին գործոց նախարար Պ. Տէլքասէ զանազան հարցումներու պատասխանելով յայտարարեց թէ անմիջապէս հրահանգ ղրկած է Բէքինի Ֆրանսական դեսպանին՝ պատուիրելով որ Քուանկ-Չէ-Ուանի մէջ սպաննուած Ֆրանսացի երկու սպաներուն համար հատուցում պահանջէ։ Պ. Տէլքասէ բողոքեր է ընդդիմադիրներու յարձակումներուն դէմ, որոնք, ըսեր է, նոյն իսկ նկատողութեան չեն առներ թէ Ֆրանսայի արտաքին կացութիւնը կրնայ վըտանգի ենթարկուիլ (ծափահարութիւններ)։ Երեսփ. Ժողովը 202ի դէմ 349 քուէով ընդուներ է վերահաստատումը՝ Վատիկանի մօտ Ֆրանսական դեսպանութեան վարկին։

ՉԻՆԱԿԱՆ ԳՈՐԾԵՐ. — Շանկայէն կը հեռագրեն Թայմզի. — «Բէքինի անգլիական դեսպան Սըր Քլօտ Մաքտոնալտ այսօր իր պաշտօնատեղին ուղեւորեցաւ։ Հոս գտնուած միջոցին զբաղեցաւ այն բանակցութիւններով որոնք կը կատարուին Հուանկ-Չէուի և Շանկայի մէջ Ֆրանսական արտօնութեանց ընդարձակման խնդիրներուն համար։ Այս վերջին խնդիրը գոհացուցիչ կերպով կարգադրուած կ'երեւայ, համաձայն այն պայմաններուն զորս Լորտ Սոլզպէրի յուլիսին ըրաւ Լոնտոնի Ֆրանսական դեսպանին։ Թիէն-Ձինէն առնուած լուրերու նայելով Ամերիկեան սէնտիքային բանակցութիւնները՝ Հուանկ-Չէուէն մինչեւ ծովեզերք շինուելիք երկաթուղիին համար յաջողեր են»։

ՊԵԼՃԻՔԱՅԻ ՀԱՆՔԱՏԵՐԵՐԸ. — Լա Լուվիէրէն (Պելճիքա) առջի օրուան թըւականով կը հեռագրեն թէ հանքագործներու ազգային համաժողովը, գաղտնի նիստի մը մէջ բուռն վիճաբանութիւն կատարելէ ետքը մերժեր է աշխատութիւնները դադրեցնելու առաջարկութիւնը։

ՓԻԼԻՓՊԻՆԵԱՆՆԵՐԸ. — Ուաշինկթընէ կը հեռագրեն թէ Փիլիփպինեանց մէջ Զամպոանկա գաւառը անձնատուր եղեր է Ամերիկացիներուն։

ԱՆԳԼԻԱ ԵՒ ՀՈԼԱՆՏԱ. — Ռուէթէր կը հերքէ այն լուրը թէ Անգլիոյ և Հոլանտայի յարաբերութիւնները ձգտուած ըլլան. ընդհակառակը երկու երկիրներուն միջեւ բարեկամական յարաբերութիւններ կը տիրեն։

Ներքին լուրեր

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆՔ. — Սալխէի ատրեան տրուեցաւ Տիվրիկ գաւառակին գայմագամ Սիւլէյման Նէճիպ էֆ.ի։

—Երրորդ կարգի Մէճիտիէ պատուանշան տրուեցաւ Քօբէնհակի օսմ. ընդհանուր հիւպատոս Պ. Մանսփէլտ Բոյնէրի։

ԼԷՅԼԷԻ ՄԻՐԱՃ. — Արաբական ներկայ Ռէճէպ ամսոյ շաբաթ սկսած ըլլալով, այս գիշեր, նոյն ամսուան 27րդ օրուան գիշերը, պիտի կատարուի Լէյլէի Միրաճի տօնը։ Մինարէները մզկիթները կանթեղներով պիտի զարդարուին։

ԹՈՒՐՔԻԱ ԵՒ ՅՈՒՆԱՍՏԱՆ. — Աթէնքի լրագիրները մեծ գոհունակութեամբ կը ծանուցանեն՝ Վեհ. Սուլթանին կողմէ Յունաստանի արտաքին գործոց նախարար Պ. Ռոմանոսի ականակուռ Օսմանիէ պատուանշան շնորհուիլը։ Նոյն թերթերը կը յարեն թէ առաջին անգամն է որ հելլէն պետական անձնաւորութիւն մը օսմ. ականակուռ պատուանշան կը ստանայ։

Արտաքին գործոց նախարար Պ. Ռոմանոս խնդրեր է օսմ. դեսպան Ռիֆաթ պէյէն, որ այդ պատուանշանին շնորհուիլը ծանուցած էր, Վեհ. Սուլթանին հաղորդել իր շնորհակալութիւնները այն համակրական հաւաստիքին համար որ կ'ըլլայ Յունաստանի։ Պ. Ռոմանոս յարեր է թէ Յունաստանի արդի կառավարութիւնն ալ համակրական միեւնոյն զգացումները կը տածէ Թուրքիոյ նկատմամբ։

ԲՈՌ-ՍԱՅԻՏԻ ՀԱՆԴԻՍԸ. — Աւասիկ այն ճառը զոր Եգիպտոսի Խտիվը արտասանեց Բոռ-Սայիտի մէջ՝ Լէսէփսի արձանին բացմանը առթիւ։

«Ամէնքդ ալ գիտէք Սուէզի պարանոցին պեղման պատմութիւնը և այն բազմաթիւ առաւելութիւնները զորս ամբողջ աշխարհ ձեռք բերաւ այդ պատճառով։ Երեսուն տարի առաջ Ֆէրտինան տը Լէսէփս, իր հանճարեղ միտքին և անխոնջ գործունէութեանը շնորհիւ յաջողեցաւ իրականացնել երազ մը որուն կը հետամտէին շատերը իրմէ առաջ։ Այդ երազն էր Միջերկրականը միացնել Կարմիր ծովին։ Հանդէսի մը մէջ որուն փայլը ու շքեղութիւնը դեռ մոռցուած չեն, Ֆէրտինան տը Լէսէփս կ'ընդունէր քաղաքակիրթ աշխարհին շնորհաւորութիւնները և շնորհակալութիւնները։ Ափիկա աստուածացումն էր այդչափ մեծ գործի մը։ Անոր մահէն ետքը, սակայն, պէտք էր պատուել անոր յիշատակը, կանգնելով անոր արձանը։ Ուրախ եմ տեսնելով որ Սուէզի Ջրանցքին Ընկերութիւնը կատարած է այդ պարտքը և շնորհակալութիւն կը յայտնեմ վարչական Խորհուրդին անդամներուն որոնք առիթը կ'ընծայեն ինծի, այս հանդէսին գիս հրաւիրելով, իմ մեծանուն նախորդներուս աւանդութիւնը շարունակել՝ անձամբ մասնակցելով այն յարգանքին զորս եկած էք յայտնել անոր յիշատակին, անոր արձանը կանգնելով»։

ԹՈՒՐՔԻԱ ԵՒ ԶՈՒԻՑԵՐԻԱ. — Պեռնի լրագիր մը կը հերքէ այն լուրը թէ Վիէննայի զուիցերիական դեսպանը Կ. Պոլսոյ դեսպանութիւնն ալ պիտի վարէ։

ՊՈՒԼԿԱՐԻՈՅ ԵԼԵՒՄՈՒՏՔԸ. — Կը հերքուի Հեռագրական Գործակալութեանց այն լուրը թէ Պուլկար կառավարութիւնը քանի միլիոն Ֆր.ի թղթադրամ շրջաբերութեան պիտի հանէ։ Բուն իսկ լուրը սա է թէ, կ'ըսէ Մոնիթէօռ, Պուլկարիոյ ազգային Պանքան մտադրութիւն յայտնած է, իր ներքին կանոնագրին տրամադրութեանցը համաձայն, տասը միլիոն Ֆր.ի չափ արծաթ դրամով պանքատոմսեր շրջաբերութեան հանել և ոչ թէ թղթադրամ։

—Սոփիայէն առջի օրուան թուականով կը հեռագրեն թէ Պուլկարիոյ պաշտօնաթերթը հրատարակած է իշխանական վաւերացումը այն օրինագծին որ Սօպրանիէին կողմէ քուէարկուած է, և որով Պուլկարիոյ ազգային Պանքան կ'արտօնուի մինչեւ 1900ի դեկտեմբեր ամիսը, իր պանքատոմսերուն փոխարժէքը արծաթ դրամով վճարել, հրապարակի գինին համաձայն, որպէս զի կարելի ըլլայ գործադրել օտարներու նկատմամբ եղած յանձնառութիւնները։ Այս կարգադրութիւնը պիտի դադրի այն ատեն, երբ Պանքաներու սէնտիքան հատուցանէ խոստացուած փոխառութիւնը։

ՍՈՖԻԱՅԻ օսմ. գոմիսէր Նէճիպ էֆ. Մէլհամէ, ինչպէս ծանուցինք, արձակուրդով մայրաքաղաքս կը գտնուի եւ հիւանդ է։ Վեհ. Սուլթանը իմանալով, թիկնապահ մը ղրկեց Նէճիպ էֆ.ի բնակարանը և ողջութիւնը հարցնել տուաւ։ Նէճիպ էֆ. կայս. այս հոգածութեան համար խնդրեց կայս. թիկնապահէն իր երախտագիտութեան հաւաստիքը մատուցանել յոտս կայս. Գահոյից։

ԴԱՏԱՐԱՆՆԵՐԸ. — Ձեռնհաս պաշտօնարանը հրահանգ ուղղելով ամէն կողմ ծանոյց թէ դատարանները պէտք չէ տեսնեն այն դատերը որոնց համար տըրուած աղերսագիրները կուսակալներուն միջոցաւ կը հաղորդուին դատարաններուն։

ՏՊԱԳՐԱԿԱՆ տեսչութիւնը նկատելով որ Մուսավվէրի Թէրաքքը շաբաթաթերթը կանոններու հակառակ գործած է, դադարման դատապարտեց զայն։

ՄԻՋԵՐԿՐԱԿԱՆԻ ֆրանսական նաւաբաժինէն երկու մարտանաւ երէկ Իզմիրի նաւահանգիստը հասեր են։ Ֆուռնիէ գերծովակալը ճամբայ ելած է Կ. Պոլիս գալու համար։

ԽԱՌՆՈՒՐԴ ԻՒՂԵՐ. — Իգտամ՝ ձեռնհաս իշխանութեան ուշադրութիւնը կը հրաւիրէ, ըսելով որ Տէտէ Աղաճէն ձէթի անունով հոս բերուած իւղերուն ամէնքն ալ խառնուրդ են և թէ ատոնց ներածման պատճառը տեղւոյն բժիշկին անուշադրութիւնն է։

ԲԺՇԿԱԿԱՆ վարժարանի վերատեսչութիւնը գրեց Բ. Դրան թէ Կ. Պոլսոյ թաղապետական շրջանակներուն համար բժիշկներ կարգելէ առաջ Քաղաքապետութիւնը պէտք է պաշտօնապէս հարցնէ նոյն վերատեսչութեան թէ այդ բժիշկները պարտաւորիչ ծառայութեան ենթակա՞յ են թէ ոչ։

ԷՆԿԻՒՐԻԻ մէջ գաղթականներու բընակութիւն հաստատելու գործը աւարտած ըլլալով, նոյն նահանգը գտնուող Սիւլէյման Ֆաիգ էֆ.ի՝ գաղթականներու զետեղման հոգողի պաշտօնը աւարտած է։

ԵԼՄՏԱԿԱՆ յանձնաժողովը կը քննէ կրթական նախարարութեան հաշիւները։

ԴԻՐ. ԳՆԴԱՊԵՏՈՒԹԵԱՆ աստիճան տրուեցաւ բժշկական վարժարանին արտաքին ախտաբանութեան ուսուցիչ և վիրահատ հազարապետ Ահմէտ Ֆէհիմ պէյի։

ԿԷԼԻՊՈԼԻԷՆ կը գրեն թէ կայս. իրատէի մը համաձայն կազմուած յանձնաժողով մը ամէն աջակցութիւն կ'ընէ երաշտութենէ վնասուած աղքատ գիւղացիներուն։

ՌՈՒՍԱԿԱՆ դեսպանատան Թէրէց պահականութեան սպաներէն Ալէքսի Չէրքասկի իշխանը, 24 տարեկան, կիրակի գիշեր Բանկալթիի ռուսական հիւանդանոցին մէջ մեռաւ։ Յուղարկաւորութիւնը երէկ կատարուելով մարմինը թաղուեցաւ Շիշլիի օրթոտոքս գերեզմանատան մէջ։ Ներկայ գտնուեցան օսմ. նաւային զինուորներ և Անգլիոյ, Աւստրիոյ, Իտալիոյ, Ռուսիոյ ու Ֆրանսայի դեսպանատանց պահականութեան սպաները։

ՄԱՀԱՑՈՒԹԻՒՆ. — Նոյեմ. 8էն 15, Կ. Պոլսոյ ու արուարձաններուն մէջ պատահած մահերու թիւն է 225, որոնց 2ը՝ կեղծմաշկէ, 9ը՝ թիֆոյէ, 22ը՝ շնչողական գործարաններու հիւանդութիւններէ և միւսները զանազան ախտերէ։

ԵԱՆԵԱՅԻ մէջ Բալավիտա անուն աւազակ մը ձերբակալուեցաւ։

ԽԱՇՈՒԿԻ գինը նորէն պիտի բարձրանայ։

ՈՒԽՏԱԳՆԱՑՈՒԹԵԱՆ թուականը մօտեցած ըլլալով, կայս. Իրատէ մը հրամայեց առողջապահական հարկ եղած բըժիշկները կարգելով, Մէքքէ, Մէտինէ, Եանպու և Ճիտտէ ղրկել։

ԱՇԻՐԷԹՆԵՐՈՒ վարժարանի շրջանաւարտները ընդունուած են Միլքիէ, Սուլթանիէ և զինուորական վարժարանները։

ՍԸՐ ԷՏՈՒԱՐՏ ԼՕՌԻ, Հանրային Պարտքի վարչութեան անգլիական պատուիրակը, որուն մայրաքաղաքէս մեկնիլը ծանուցինք, առջի օրը կայս. պալատ գնաց և առաջին քարտուղարին յանձնեց ուղերձ մը որով երախտագիտութիւն կը յայտնէ Կ. Պոլիս գտնուած միջոցին իրեն եղած կայս. շնորհներուն համար։

ԱՅՏԸՆԻ երկրաշարժէն վնասուածներուն համար Պիղայէն երէկ չորս հազար ղրուշ ղրկուեցաւ։ Քաղաքապետութեան պաշտօնարանին մէջ կազմուած Նպաստամատոյց յանձնաժողովին որուն կատարած հանգանակութեան գումարը հասաւ 2,754,341 ղրուշի։

ԽԱՐԲԵՐԴԻ նահանգին նոր տէֆթէրտար Պէհճէ պէյ յառաջիկայ շաբթուն իր պաշտօնատեղին պիտի ուղեւորի։

ՊԱԹՈՒՄԻ օսմ. ընդհանուր հիւպատոս Ասլանպէքիրմ էֆ. երէկ Պաթումէն մայրաքաղաքս եկաւ։

ՕՍՄ. ԹՂԹԱՏԱՐՈՒԹԵԱՆ համար՝ արտաքին գործոց նախարարին նախագահութեամբ կարգուած յանձնաժողովը կը կազմեն հեռագրական ու թղթատարական վերատեսչութեան հաշուակալ Պէտրի պէյ, վարչական Խորհուրդին անդամ Ֆախրի պէյ, օտար թղթակցութեանց տեսուչ Մելքոն էֆ. և Ղալաթիոյ նամակատան տնօրէն Անտոն էֆ.։

ՏԱՐՏԱՆԷԼԷՆ անցած ոչխարներու իւրաքանչիւրէն տասնըհինգ փարայի տուրք մը կ'առնուի, որով տարեկան ութ հարիւր ոսկիի հասոյթ մը կը գոյանայ։

ՍԵՒ ԾՈՎԻ ռուսական ծովեզերքին վրայ քանի մը օրերէ ի վեր սաստիկ փոթորիկ կը տիրէ։

ՔՍԱԿԱՀԱՏ. — Տպարանատէր Յակոբ էֆ. Մատթէոսեան, առջի գիշեր Ղալաթիայէն Թիւնէլ նստած միջոցին քսակահատները յափշտակեր են անոր դրամապանակը։

ԹՐԱՄՈՒԷՅԻ ՍՐԿԱԾ. — Երէկ իրիկուն, Ղալաթիայէն Բերա գացող թրամուէյի կառք մը, Օսմ. Պանքային առջեւ կոխոտեց չորս տարեկան հրեայ աղջիկ մը որ թեթեւապէս վիրաւորուեցաւ։

ՊԷՑՔՈԶԻ Եալը գիւղին մէջ, երէկ առտու, նաւավար Մուսթաֆա սպաննեց Եօմէր անուն մարդ մը և փախաւ, սակայն քիչ ետքը ձերբակալուեցաւ։ Սպանեալը կուրծքէն զարնուած էր։ Ոճիրին շարժառիթը կնոջ խնդիր է։ Կ'երեւայ թէ Եօմէր՝ Մուսթաֆայի կնոջը հետ յարաբերութիւն ունէր։ Եօմէր՝ Մուսթաֆայի տունը մտեր է. այս վերջինն ալ զայն սպաննելով տունէն դուրս նետեր է։

ՓԱՇԱ ՊԱՂՉԷԻ ապակեղէններու գործարանին վարպետներէն աւստրիացի Ժոզէֆ Քլավանի մէկ տարեկան տղան, առջի օրը, սենեակին մէջ մինակ մնացած ըլլալով, կրակարանին վրայ գտնուած թէյի ամանը խառներ է. ամանը շրջեր և եռացող ջուրը վրան թափելով տղան այրեր և հետեւեալ օրը մեռեր է։

ԽԱՍՔԻՒՂԻ մէջ, առջի օրը, արնաւուտ Ալի և խահուէճի Նուրի իրարու հետ կռուի բռնուեցան։ Ալի իր հակառակորդը ձախ կողէն ծանրապէս վիրաւորեց։

ՊՈԼՍՈՅ մաքսատան մէջ Ալի և Իտրիս անուն երկու բեռնակիրներ ապրանք գողնալու ատեննին ձերբակալուեցան։

ՀՐԴԵՀՆԵՐ. — Երէկ գիշեր Բերայի Սուրուրի Չէշմէսի փողոցը հրդեհ ծագելով չորս տուներ այրեցան։ Ապահովագրական Մանչէսթըր ընկերութիւնը երկու հարիւր ոսկի վնասեց։

—Դարձեալ երէկ գիշեր Մեծ Կղզի Նիզամ Ճատտէսի տուն մը այրեցաւ որ 400 ոսկիի Ապահովագրուած էր Բաթթիոնթիկ Ընկերութեան։

ԱԶԴ

Ծովային առեւտրական դատարանի կողմէ սնանկ հռչակուած Կիւմիւշեան Օննիկ էֆ.ի հաշիւները իր պահանջատէրերուն հետ կարգադրուած ըլլալով, մինչեւ յառաջիկայ նոյեմբեր 23 պաշտօնական քոնքորտայի գործողութիւնները պիտի աւարտին։ Ուստի պահանջատէրերը պէտք է այդ օրը ժամ 7ին ներկայ գտնուին նոյն դատարանը։

ԱԶԳԱՅԻՆ

Սիսէն Խմբագրութեանս հասած նամակէ մը կը տեղեկանանք թէ Սիսի միաբանութիւնը դժգոհ մնացեր է Ազգ. Կեդր. Վարչութեան տուած այն որոշումէն որուն համեմատ՝ Շահնազարեան վարդապետի կտակին տոկոսը Արմաշի Դպրեվանքին կը յատկացուի։ Յիշեալ միաբանութիւնը պիտի խնդրէ Պատրիարքարանէն որ այդ տոկոսը յատկացուի Սսոյ ժառանգաւորաց վարժարանին, որ նիւթական աննախանձելի վիճակի մը մէջ կը գտնուի։

—Կրօնական Ժողովը իր շաբաթական նիստը ըրաւ երէկ Ազգ. Պատրիարքարանի մէջ, նախագահութեամբ Ս. Պատրիարք Հօր և ատենապետութեամբ Տ. Գրիգորիս արքեպիսկ. Յովհաննէսեանի, և զբաղեցաւ գլխաւորաբար ամուսնական քահանայական խնդիրներով։ Խորհրդակցեցաւ նաեւ առաջնորդական ընտրելիներու ցանկերու վրայ։

Նախորդ որոշման մը համաձայն՝ Գանտիլլի և ուրիշ մէկ քանի աղքատ եկեղեցիներու նպաստելու համար թէեւ մայրաքաղաքիս կարող թաղերուն յանձնարարութիւն եղած էր, սակայն ցարդ ո և է արդիւնք չէր տեսնուած։ Կրօն. Ժողովը իր երէկուան նիստին մէջ խորհրդակցութիւն մը ունեցաւ Տնտեսական Խորհուրդի անդամներուն հետ՝ նոր մղում մը տալու համար այդ գործին։

—Աղեքսանդրիոյ մեր թղթակիցը կը գրէ մեզ նոյեմ. 10 թուականով.

«Ինչպէս որ նախապէս ծանուցած էի, Եգիպտոսի Գաւառ. Ժողովը առաջնորդի ընտրութիւն կատարելու որոշում չէ տըւած, այլ լոկ Տեղապահի։ Արդէն, Աղեքսանդրիոյ Թաղ. Խորհուրդին հետ ալ միայն այս հիման վրայ բանակցութիւններ կատարուած են։ Աղեքսանդրիա իր Տեղապահական ընտրելիները ներկայացուցած է Գաւառ. Ժողովին և այս վերջինն ալ իր ընտրելիները Թաղ. Խորհուրդին։ Ընտրելիներու մասին մէկ կամ միւս կողմէն ո՛ և է առարկութիւն չէ եղած. ընդհակառակը կատարեալ համերաշխութիւն տիրած է Գահիրէի և Աղեքսանդրիոյ ազգ. պաշտօնական մարմիններուն միջեւ։ Ահաւասիկ տեղապահական ընտրելիներուն անունները

Տ. Վահրամ եպիսկ. Մանկունի
» Եղիշէ » Դուրեան
» Գէորգ » Երէցեան
» Հմայեակ » Դիմաքսեան

«Այս պահուս Գաւառ. Ժողովի պակասեալ չորս անդամոց տեղ նոր ընտրութիւն կը կատարուի ի Գահիրէ և ըստ ամենայն հաւանականութեան, յառաջիկայ շաբթու Գաւառ. Ժողովը ի նիստ կը գումարուի Տեղապահի ընտրութիւն կատարելու։ Եթէ երբեք Գաւառ. Ժողովի յառաջիկայ նիստին՝ փոխանակ Տեղապահի ուղղակի Առաջնորդ ընտրելու առաջարկ ներկայացուի, ահա այն ատեն անհամաձայնութիւնը կը սկսի Գահիրէի և Աղեքսանդրիոյ ազգ. պաշտօնական մարմիններուն միջեւ։»

—Նպաստից Յանձնաժողովին երէկուան նիստը, որ գումարուեցաւ նախագահութեամբ Ս. Պատրիարք Հօր, ամբողջովին նուիրուեցաւ գաւառներէ հասած կարօտութեան գրերուն նկատառմանը։ Աղքատութեան նկարագրութիւններ ամէնքն ալ, որոնք նպաստ կը խնդրեն։ Որոշուեցաւ առ այժմ ղրկել 100 ոսկի՝ Մուշ, 25 ոսկի՝ Չիւրին և 25 ոսկի՝ Ուրֆա։ Արաբկիրի առաջնորդ Տ. Մուշեղ Ծ. վարդապետի դիմումին վրայ՝ որոշուեցաւ նաեւ 50 ոսկի յատկացնել այդ գաւառի կարօտեալներուն։

—Խառն Ժողովի վերջին նիստին որոշման համաձայն, Ազգ. Պատրիարքարանի կողմէ դիմում պիտի ըլլայ կայս. կառավարութեան՝ գաւառի կարօտեալներուն սերմնցու և ուտելիքի համար ցորեն խնդրելու համար, ինչպէս անցեալ տարի բաշխուեցաւ Վանայ կարօտեալներուն։

—Տնտեսական Խորհուրդը իր երէկուան նիստին մէջ նկատողութեան առնելով Բերայի Ս. Երրորդութիւն եկեղեցիին Երէցկին վագֆին վերաբերող գետնի մը վաճառման խնդիրը, օրինաւոր գտաւ թաղ. Խորհուրդին առաջարկը և որոշեց այս մասին հարկ եղած հրահանգը ուղղել անոր։

—Սղերդի առաջն. տեղապահ Տ. Փառէն վարդապետ փոխառութեամբ գումար մը խնդրած էր Պատրիարքարանէ, Սղերդի մէջ գտնուած ազգապատկան հողերը հասութաբեր վիճակի մը վերածելու համար, որպէս զի կարելի ըլլայ որբանոցի մը տարեկան ծախքերը հոգալ։ Նպաստից Յանձնաժողովը իր երէկուան նիստին մէջ որոշեց 60 ոսկիի գումար մը ղրկել Սղերդի տեղապահին, իր այս օգտակար առաջարկին գործադրութեանը դիւրութիւն ընծայելու համար։

— Ազգ. Հիւանդանոցի ներքին տնօրէն Մելքոն էֆ. Հալաճեան հրաժարականը ղրկած է Հոգաբարձութեան։

— Բարիզէն կը հաղորդեն մեզ հայ ուսանողի մը եզական յաջողութիւնը։ Պ. Արթօն Պէքեարեան՝ բնիկ Ռոտոսթոցի, նախկին աշակերտ Կ. Պոլսոյ կայս. Լիսէին, վերջին օրերս հրջանաւարտ եղեր է Ֆրանսայի ծովային միակ բարձրագոյն ճարտարագիտական վարժարանէն (Génie maritime)։ Աւելցնենք ի պատիւ երիտասարդ ճարտարագէտին, թէ Պ. Պէքեարեան էքօլ Սանդրալին ալ աշակերտած էր, ուրկէ հրջանաւարտ ելած էր ծովային վարժարանը մտնելու համար, ինչ որ պզտիկ յաջողութիւն չէ հայ ուսանողի մը համար։

* * *

Ստացանք Ազգ. Հիւանդանոցի Հոգաբարձութենէն՝ 1900ի Ընդարձակ Օրացոյցը զոր պատրաստած է Հրանտ Ասատուր։ «Օրացոյց» անունին տակ՝ 370 էջերէ բաղկացած պատկերազարդ հատոր մըն է այս խնամեալ աշխատութիւնը։

Ամփոփ գաղափար մը տալու համար գործին վրայ, կը փութանք արտատպել անոր Նախաբանը.

«Ազգային Հիւանդանոցի Հոգաբարձութեան ամէն տարի հրատարակած ԸՆԴԱՐՁԱԿ ՕՐԱՑՈՅՑը, ծաւալի և պարունակութեան բարեփոխմամբ, այս տարի հրապարակ կ'ելլէ բոլորովին նոր ձեւի մը տակ։

«Բուն Օրացոյցի մասէն զատ, որ քաղուած է Մարուգէ Ա. Յովէփեանի պատրաստածէն, ԸՆԴԱՐՁԱԿ ՕՐԱՑՈՅՑը կը պարունակէ Զանազան գիտելիքներու հաւաքածոյ մը, և Վիճակագրական տեղեկութիւններ՝ ամէն տարի հրատարակուածներէն աւելի ճոխ։ Ջանք չէ խնայուած մեր հաստատութեանց վրայ ճշգրիտ տեղեկութիւններ տալու. Ազգային Հիւանդանոցի, ինչպէս Կ. Պոլսոյ հայ եկեղեցիներուն պատմութիւնը ներկայացուած է ամփոփ կերպով. Ազգային Պատրիարքարանի, Կ. Պոլսոյ թաղային հայ վարժարաններուն և ուսուցիչներուն, Կեդրոնական վարժարանի, Սանասարեան վարժարանի և Իզմիրեանց Դրական մրցանակին վրայ տրուած տեղեկութիւնները խնամով հաւաքուած են։ Իսկ ԺԸ և ԺԹ. դարերու հայ տարեգրութիւններէն քաղուած եկեղեցական, դպրոցական, բարեգործական, գրական, գիտական և արուեստագիտական թուականներու մասը պատրաստուած է խղճամիտ ուսումնասիրութեամբ. Տ. Գիւտ Ա. Քհ. Աղանեանցի Հատուածական Օրացոյցին պարունակած թուականներէն զատ՝ 200է աւելի նոր թուականներ նշանակուած են անոր մէջ։

«Արմաշու Դպրեվանքին վրայ գրուած կարեւոր հատուածը կը պարտինք ամբողջապէս բարձրաստիճան եկեղեցականի մը, որուն գրաւոր անտիպ աշխատասիրութեանց հետեւողութեամբ պատրաստուած են նաեւ «Զանազան տումարներ», «Տոմարական հաշիւներ» և «Հայ եկեղեցւոյ Տօնացոյցը» հատուածները։

«Գալով այն մասերուն որոնք կը վերաբերին Գործի մարդոց և Ընտանիքին, աշխատուած է հակիրճ ու ամփոփ տեղեկութիւններ տալու՝ գլխաւորաբար այն տեսակ կարեւոր խնդիրներու վրայ, որոնց պէտքը զգալի կ'ըլլայ յաճախ առօրեայ կեանքին մէջ։

«Եթէ ԸՆԴԱՐՁԱԿ ՕՐԱՑՈՅՑը իր արդի ձեւին տակ ընդունելութիւն գտնէ ժողովուրդէն, տարակոյս չկայ որ Հիւանդանոցի Հոգաբարձութիւնը ջանք և զոհողութիւն չպիտի խնայէ՝ ամէն տարի զայն հետզհետէ աւելի ճոխացնելու համար, ամփոփելով հոն ազգային հրջանակին վերաբերող կարեւոր գիտելիքներ, ինչպէս գործնական կեանքի վրայ կարգ մը տեղեկութիւններ, որոնք մեծապէս օգտակար կրնան ըլլալ գործի մարդոց և ընտանիքի հայրերուն։»

* * *

Վերահաս ձմեռան առթիւ Գումգաբուի Զօրից Միացեալ Թաղից Աղքատախնամ Տնօրէն Խորհուրդս մտադիր լինելով ածուխ հայթայթել աղքատ հիւանդաց բաշխելու համար, կը խնդրենք բարեսէր և ողորմած ազգայիններէ որ հաճին նպաստել սոյն գործին, աղքատները սաստկաշունչ եղանակին մէջ պատսպարելու համար։

Ի դիմաց Տնօրէն Խորհրդոյ
Ատենադպիր Ատենապետ
ՏՈՔԹ. Պ. ԻՆՃԷԵԱՆ ԱՐԻՍՏԱԿԷՍ ՔՀ. ՃԻՃԻԼԵԱՆ
1899 Նոյեմ. 15 (Կնիք)
Գումգաբու

ԷՆԿԻՒՐԻԻ
ԹԵՄԱԿԱՆ ԳՈՐԾԵՐԸ

Բարեկեցիկ Էնկիւրին այս աշունը կը բոլորէ առեւտուրներու ձախող հրջանի մը մէջ։ Այս տարի հունձքերը թէեւ այնքան անյաջող չէին, բայց որովհետեւ տարուան ուտեստը մէկդի դնելէն վերջը միայն աւելորդը ծախել գիւղացիին արմատացած և միանգամայն գովելի սովորութիւններէն մէկն է, ուստի այս տարուան առեւտուրներն ալ անհրաժեշտ հոգալէն անդին չեն անցնիր։

Բնակիչներու մեծ մասը, որ չորս ամիս առաջ այգիները կութքի գացած էր, ամիս մը առաջ վերադարձած ըլլալով, քաղաքը դարձեալ գտաւ իր սովորական ոգեւորութիւնը. այգիներու կիսադաշտային կեանքին յաջորդեց դարձեալ քաղքենի կեանքը։ Տեղական երեկոյթներու շարքը դարձեալ սկսաւ, ընթրիքէն ետքի ժամերուն մէջ փողոցները կ'ոգեւորուին։ Թօնիրը, որուն նահապետական տեսքը ամէն տարի, իր շուրջը հաւաքուած գըդակաւոր պառաւներու խմբովը՝ ձիւնին ու ձմրան հետ կը վերեւի, իր տաքուկ վերմակին տակ կը ծածկէ և կը մեղմէ ձմրան անախորժութիւնները։ Դեռ շաբաթ մը առաջ փողոցները լեցնող ամխավաճառները և ուրիշ աշնային փերեզակներ, այսօր տեղի տալով ձիւնին ու ցեխին՝ կը քաշուին քաղաքէն։ Մասցուն շատոնց մտած է տուները և ուրախառիթ գինին ալ արդէն հնձանին մէջ քամուած։

Սոյն պատրաստութեան և ձմեռնային զուարճութեանց սկզբնաւորութեանը մէջ տեղւոյս թեմական գործերն ալ երեւան կու գան, այժմէութիւն մը որ Թօնիրին կեանքովը կ'աւարտի։ Այն վիճակային խնդիրները զորս առաջն. Տեղապահը ու կրկին ժողովներ երբեք չպիտի կրնային լուծուած տեսնել, ամէն օր կը ծնենուին։ Ս.Ա.Ն կիրակի առաջն. Տեղապահ հօր իմաստալից քարոզները, որոնք ուղեցոյցի մը պէս անդադար կը հնչեն ժողովուրդին ականջին, բաւական ազդեցին տեղւոյս հայ հասարակութեանը վրայ։ Ծնողքները հասկնալով որ ցամաք վճարով չէ որ կրթականը բարելաւ վիճակի մը կը վերածուի, քիչ շատ բացին իրենց քսակները ու սկսան նախ տալ և ապա խօսիլ։ Թաղականը որ վարժարանի հոգաբարձութիւնն ալ ինք կը վարէ, իր պակսած անդամներուն տեղ կարկտան մըն ալ ընդունելէ ետքը Տեղապահ հօր խրատներուն անսալով այժմ բաւական եռանդ ցոյց կու տայ իր պաշտօնին մէջ։ Դեռ վերջերս այս վերջինը Քաղաքական ժողովին ընկերակցութեամբ համեստ հանգանակութիւն մըն ալ կատարեց վարժարանին համար։ Վարժարանին վիճակն ալ բաւական քննադատելի է խնայողական անիմաստ միջոցներու պատճառաւ որոնք ի վնաս տղոց կ'ըլլան միշտ։ Ճիշդ երկու ամիս է որ ուսուցիչ և ուսուցչուհի, անտրտունջ ստանձնած են հրաժարեցուող երկու պաշտօնեաներու թողած դասերը և օրական 8-9 ժամ հոգիւ կը բուէ իրենց աշխատութեանց. բայց մինչեւ ե՞րբ Թաղական—Հոգաբարձուն պիտի օգտուի այս անձնուիրութենէն։ Գոնէ օրը օրին կը վճարուի՞ն,—անշուշտ ո՛չ. աւելի զատ Էնկիւրիի վարժապետը ստիպուած է ինք գանձել աշակերտներու թոշակները և անոնց համար Թաղականի եօթը սերունդին հաշիւ ներկայացնել։ Արդի դասատուները 99 Յունվարէն ի վեր իրարու ետեւէ երեք Թաղական փոխելու ձանձրութիւնը կրած են։

Տեղւոյս թեմական գործերուն մէկ կարեւոր մասն ալ կը կազմեն վանքապատկան խնդիրներ։ Մե՜ղք որ մեր շատ խօսօղ և քիչ գործող ջոջերուն շնորհիւ՝ վանքին այնքան ընդարձակ հողերը այսօր անմշակ երեսի վրայ թողուած են. զարմանալին այն է որ տարիներ առաջ հազարի մօտ դուար և նոյնչափ եզ ու գութան վարող արգասաւոր հողերէն այսօր վանքին տարեկան ծախքը՝ մօտաւորապէս 150 ոսկի՝ դժուարաւ կը հանուի։

Աւելի զարմանալին այն է որ այս վանքը եղած է տեղս հրաւիրուող առաջնորդներուն կանխահաս հրաժարման պատճառը զի, երբ առաջնորդ մը կու գայ և ամենայն խնայողութեամբ մէկ քանի գութան ու ոչխար կը հայթէ, Էնկիւրցին բոլոր զօրութեամբը կը սկսի կանչել, աղմուկ յարուցանել թէ «առաջնորդը բեռը լեցուց, վանքին ստացուածքները կը սպառէ, կոր, եւն»։ Եւ անկէ ետքը կը սկսի կոյր ու անիրաւ հալածականութեանց շարք մը մինչեւ որ հոգեւոր պաշտօնեան զրպարտութեանց բեռի մը տակ պարտաւորուի հեռանալ։

Այսօր վանքին գործերը, շնորհիւ տեղապահ հօր անդուլ ջանքերուն, բաւական կանոնաւոր ընթացք մը ունին. կը յուսանք որ Տեղապահ հայրը իր փորձառութեամբ պիտի յաջողի յառաջիկային ալ, աւելի մեծ զարկ մը տալ անոր։

Էնկիւրի Ս.

ՆՈՒԱԳԱՀԱՆԴԷՍ

Օր. Էլիզ Մալիկեանի ի նպաստ կազմակերպուած նուագահանդէսը, որուն պիտի մասնակցին առաջնակարգ արուեստագէտներ, տեղի պիտի ունենայ յառաջիկայ կիրակի ցորեկ, Ինիոն Ֆրանսէզի սրահին մէջ։ Ինչպէս արդէն առիթ ունեցանք ըսելու, սոյն երաժշտական մադմազէլն՝ թէ՛ իր ազնիւ նպատակովը և թէ՛ գեղարուեստական տեսակէտով արժանի է ամէն համակրանքի ու ջերմագին ընդունելութեան մը զոր տարակոյս չունինք որ պիտի գտնէ։ Տոմսակները կը գտնուին Ս. Քոմէնտոնիկէրի և Բ. Քէլլէրի վաճառատուններ, ինչպէս նաեւ Ինիոն Ֆրանսէզի մէջ։

ԹՂԹԱԲԵՐ
ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ

(Նոյեմբեր 26ի թերթերէն)

ԱՆԳԼԻԱ ԵՒ ԹՐԱՆՍՎԱԼ.—Լոնտոնէն շաբաթ օրուան թուականով կը հեռագրեն Տեպաի.

«Պատերազմական Նախարարութիւնը ո և է տեղեկութիւն չի հաղորդեր թէ Պէլմնթի ճակատամարտէն ետքը Լորտ Մէթուէն ի՛նչ ըրած է։ Լոնտոնի ժողովուրդը շատ կը հետաքրքրուի այդ գործին որովհետեւ այդ ճակատամարտը կատարած են անձնապահ երեք վաշտեր և կորուստներ ունեցած են։ Անցեալ հինգշաբթի Իսթքորթի մէջ Անգլիացիներուն կողմէ կատարուած յարձակում մը լաւ արդիւնք չէ ունեցած, վասն զի Հիլտեարտ զօրավարը պարտաւորուեր է իր գիծերը վերադառնալ, Պոէրներու կողմէ կատարուած կարճ յարձակումէ մը ետքը։ Սըր Ռըտվէրս Պուլըր, որուն համար ծանուցուեցաւ թէ Նաթալ ուղեւորած է, հիմա ալ կ'ըսուի թէ Բարեյուսոյ Գլուխին հիւսիսային կողմը գացած է։ Հիմա ամէն մարդ կը կարծէ թէ պատերազմը երկար պիտի տեւէ և արիւնալի պիտի ըլլայ։»

—Պէլմնթի ճակատամարտէն ետքը Անգլիացիները քանդեր են Պոէրներուն թնդանօթները։

—Մոր-Ռիվըրէն ուրբաթ օրուան թըւականով կը հեռագրեն Թայմզի.

«Չորեքշաբթի, կէսօրէն ետքը, Իսթքորթի անգլիական հետեւակները դէպ ի Վիլօուկրանժ ուղղուեցան և հինգշաբթի, առտուն կանուխ, յարձակեցան Պոէրներուն վրայ. այս վերջինները պարտաւորուեցան ետ քաշուիլ։ Անգլիացիները անոնցմէ երեսուն ձի առին. սակայն Պոէրները քիչ ետքը թնդանօթներու աջակցութեամբ յարձակեցան Անգլիացիներուն ձախ կողին վրայ։ Կէս օրին, Հիլտեարտ զօրավարը ընդհանուր նահանջ մը հրաւիրեց դէպ ի Իսթքորթ։ Թնդանօթաձիգները և հեծելազօրքերը պաշտպանեցին այդ նահանջը։ Անգլիացիները ունեցան երեք մեռեալ և 44 վիրաւոր։»

—Բարեյուսոյ Գլուխէն ուրբաթ օրուան թուականով կը հեռագրեն թէ Ֆրէնչ զօրավարը Արունտէլի կողմը հետազօտութիւն մը կատարել տուեր է զրահապատ կառախումբի մը միջոցաւ որուն մէջ հետեւակ զօրքեր կային։ Զօրավարը կառախումբին ետեւէն ղրկած էր նաեւ բազմաթիւ հեծելազօրքեր։ Իրլիկուան կողմ Պոէրներու փոքր խումբ մը յարձակեցաւ կառախումբին ետեւէն և ուզեց զայն քանդել, սակայն անգլիական հեծելազօրքերը թող չտուին, որով կառախումբը կրցաւ անվնաս ետ դառնալ։

—Պուլուվայոյէն (Ռոտէզիա) կը հեռագրեն թէ Պոէրները ամրացած են Պրայսըս Սթօրի մէջ, Քրոքոտիլ գետին ձախ եզերքին վրայ։ Այդ գետը, անձրեւներուն հետեւանքով, քիչ ատենէն անանցանելի պիտի ըլլայ։ Ռոտէզիայի մէջ բնիկներուն ընթացքը գոհացուցիչ է։

—Զօրավար Սըր Չարլս Ուարրէն, Ս. զօրաբանակին Ե. զօրաբաժնին հրամանատարը, շաբաթ օրը Անգլիայէն ճամբայ ելաւ դէպ ի հարաւային Ափրիկէ։

—Մ. Նահանգաց կառավարութիւնը հեռագրեր է Բրէթորիայի ամերիկեան հիւպատոսին՝ հասկցնել Քրիւկէր նախագահին թէ Մ. Նահանգաց կառավարութիւնը կը կարծէ որ քաղաքակիրթ բոլոր ազգերու սովորութիւնները նուիրագործած են չէզոք տէրութեանց ներկայացուցիչներուն դիմումները՝ պատերազմիկներու հպատակներուն և գերիներուն օգտին համար։ Հետեւաբար ամերիկեան հիւպատոսը նորէն պիտի պնդէ գործադրելու այն նուիրական պարտականութիւնները որոնք իր վրայ կը դնեն մարդասիրութեան բոլոր նկատառումները։ Հիւպատոսին տրուած այս հրահանգէն կ'երեւայ թէ Մ. Նահանգները պիտի պահանջեն գործադրել իրենց յանձնառած պաշտօնը՝ Թրանսվալի ու Օրանժի մէջ Բրիտանական հպատակներու շահերը պաշտպանելու համար։

—Սըր Հէնրի Քէմպել Պէնըրմէն ուրբաթ օրը Պիրմինկէմի մէջ, որ գաղթային նախարար Պ. Չէմպըրլէնի ընտրական հրջանակն է, ճառ մը խօսելով հաւանութիւն յայտնեց այն եղանակին որով ազգը ներկայ պարագաներուն մէջ իր աջակցութիւնը կու տայ կառավարութեան։

«Քիչ մը համբերութեամբ և ճարպիկութեամբ, յարեց ատենաբանը, խաղաղ լուծում մը կարելի պիտի ըլլար։ Հաշտութիւնով միայն խաղաղութիւնը պիտի կրնայ վերահաստատուիլ հարաւային Ափրիկէի մէջ։ Անգլիական իշխանութիւնը հոն պիտի պահպանուի ոչ միայն զինու զօրութեամբ, այլ բարեկամութեամբ. ո՛չ թէ տիրապետելով եւ ստորնացնելով, այլ գործելու լաւագոյն միջոցներու փոխանակութեամբ։»

—Լոնտոնի դիւանագիտական հրջանակներուն մէջ կ'ըսեն թէ Գերմանիոյ կայսրը, յանուն տէրութեանց, բացարձակապէս իր միջնորդութիւնը առաջարկեր է։ Պ. Չէմպըրլէն, Վիլհէլմ կայսեր հետ ունեցած տեսակցութեանը միջոցին, պարզեր է այն պայմանները որոնցմով Անգլիա կրնայ ընդունիլ հաշտութիւնը։ Անգլիոյ նախարարաց Խորհուրդը Պ. Չէմպըրլէնի յանձներ է այդ առթիւ կատարուելիք բանակցութիւնները։

ՅԱՂԹՈՒԹԻՒՆ ՍՈՒՏԱՆԻ ՄԷՋ.—Անգլիոյ պատերազմական Նախարարութիւնը հետեւեալ հեռագիրը ստացաւ Լորտ Քիչներէն.

ԽԱՐԹՈՒՄ 25 Նոյմ.

«Ուինկէթ գնդապետին գունդը յարձակեցաւ Սուտանի ցեղապետին վրայ և բուռն ճակատամարտ մը ետքը ցիրուցան ըրաւ անոր խումբերը։ Ցեղապետը և գլխաւոր պետերը սպաննուեցան և կամ գերի ինկան, բաց ի Օսման Տիկնայէն որ կրցաւ փախչիլ։ Բանակեղը գրաւուեցաւ։ Հազարի չափ Տէրվիշներ անձնատուր եղան։ Բազմաթիւ կիներ ու տղաքներ ինչպէս նաեւ արջառներ մեր ձեռքը ինկան։ Ճակատամարտը վճռական եղաւ։ Շատ քիչ կորուստ ունեցանք, երեք մեռեալ և տասներկու վիրաւոր։»

— Գահիրէէն կը հեռագրեն թէ Կատիտի հարաւային արեւելեան կողմէն եօթը մղոն հեռաւ կատարուեր է այդ ճակատամարտը։

ԱՆԳԼԻԱ ԵՒ ԳԵՐՄԱՆԻԱ.—Պէրլինէն կը հեռագրեն Տեպաի.

«Հոս ընդհանրապէս կը կարծուի թէ Պ. Չէմպըրլէնի տուած այցելութիւնը Գերմանիոյ Կայսեր, Ուինտսոր գտնուած միջոցին, աւելի քաղաքավարական է և քաղաքական հանգամանք մը պիտի չունենայ։ Բոլորովին սխալ է այն լուրը թէ Վիլհէլմ Բ. նպատակ ունենայ իր միջնորդութիւնը առաջարկել Թրանսվալի խնդիրին համար։ Այդ միջնորդութիւնը չի կրնար ըլլալ, վասն զի պիտի չընդունուի։ Գալով Անգլիոյ և Գերմանիոյ մասնաւոր կարգադրութիւններուն, այդ մասին փոփոխելիք բան մը չկայ։ Հետեւաբար չի կարծուիր որ Վիլհէլմ կայսեր ու ֆոն Պիւլովի տեսակցութիւնը՝ Անգլիոյ պետական անձնաւորութեանց հետ՝ երկու երկիրներուն յարաբերութեանց մէջ հիմնական փոփոխութիւն մը առաջ բերէ։»

—Գերմանիոյ կայսրը ուրբաթ առտու ձիով պտոյտ մը կատարելէ ետքը իր և կայսրուհիին լուսանկարը առնել տուաւ Ուինտսորի մէջ։ Յետոյ կայսրը ու կայսրուհին և Ուէլզի իշխանը ու Քոննոթի դուքսը մասնաւոր կառախումբով Պլէնհայմ գացին այցելութիւն տալու Մալպորոյի դուքսին և դքսուհիին։ Կայարանին մէջ ընդունուեցան դուքսին կողմէ։ Անձնապահ զօրքերը բարեւ կեցած էին և ժողովրդեան խուռն բազմութիւն մը հաւաքուած էր։ Կայսրը, կայսրուհին և Ուէլզի իշխանը ու Քոննոթի դուքսը Պլէնհայմի դղեակը երթալով հոն ճաշեցին։ Վիլհէլմ Բ. եղեւնի մը տնկեց ի յիշատակ իր այցելութեան և իրիկուան Ուինտսոր դարձաւ։

ՓԻԼԻՊՊԻՆԵԱՆՆԵՐԸ.—Ամերիկացիները կարեւոր յաղթանակներ կը տանին Փիլիպպեանց մէջ և կարծողներ ալ կան թէ ամբողջ Արշիպեղագոսին տիրանալնուն բան մը չէ մնացած։ Օթիս զօրավարը հեռագրած է Ուաշինկթընի թէ Փիլիպպեանց կառավարութեան անդամները գրեթէ ամբողջութեամբ գերի ինկած են և թէ Ակուինալտօ ու միւսները փախած են։ Փիլիպպեանց զինուորները ցրուած են և հիմա երկու փոքրաթիւ խումբեր միայն կը կազմեն։ Ապստամբներու մայրաքաղաքը Իլօ-Իլօ գրաւուած է։

ՀԵՌԱԳԻՐ
ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ

ՊԱՏԵՐԱԶՄԻ ԼՈՒՐԵՐ

ԼՈՆՏՈՆ, 28 Նոյեմբ.—Ոչ մէկ նոր լուր հասած է։ Կ'ըսուի թէ Ժուպէր զօրավար 1000 հոգիով կը կեդրոնանայ Քօլէնզօյի մէջ՝ Լէտիսմիթի ղրկուելիք ամէն օգնութիւն արգիլելու համար։ Զօրավար Միթուէն կը շարունակէ աշխատիլ Քիմպըրլիի պաշարումը վերցնելու։ Լոնտոնի մէջ՝ զինուորական նոր պատրաստութիւններ կը ծանուցուին։ Վեցերորդ զօրաբաժին մըն ալ մօտ ատենէն հարաւային Ափրիկէ պիտի մեկնի։ Սակարանը հանդարտ է. Ռանդ Մինի վերջին գինն է 42։

ՎԻԼՀԷԼՄ Բ.

ՈՒՈԼՎԸՐԹԸՆ — Գերմանիոյ կայսրը այսօր մեկնեցաւ Հօհենձոլլերն զբօսանաւով։ Երեք զրահաւորներ՝ որոնք Բօռ Վիքթօրիա երթալու հրաման ստացած են, ուղեկցեցան իրեն։

ՊԷՐԼԻՆ.—Զրոյց կը հրջի թէ Վիլհէլմ կայսեր Գերմանիա վերադառնալէն անմիջապէս ետքը պիտի յուզուի Խորհրդարանը լուծելու խնդիրը, որովհետեւ կայսրը շատ սրտմտած է այն մերժումէն՝ որուն հանդիպեցաւ ընկերվարականներու դէմ պատրաստուած օրէնքը։ Միւս կողմէ՝ նաւային եօթնամեայ վարկերուն պայմանադրութեան բանաբարման համար բուռն վիճաբանութիւններ կը նախատեսուին։

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ԳՈՐԾԵՐ

ԲԱՐԻԶ.—Գերագոյն ատեանին մէջ շարունակուեցաւ վկաներու հարցաքննութիւնը։ Ոչ մէկ միջադէպ։

—Երեսփ. Ժողովին մէջ այսօր վիճաբանութեան առարկայ եղաւ ելմտացոյցի յանձնաժողովին այն որոշումը որով կը պահանջէր ջնջել Արեւելքի մէջ հաստատուած Ֆրանսական վարժարանները։ Բուռն վիճաբանութիւն մը կատարուեցաւ։ Արտաքին գործոց նախարար Պ. Տէլքասէ պահանջեց որ պահուին այդ վարժարանները։ Վերջապէս, Երեսփ. Ժողովը 242ի դէմ 310 ձայնով 800,000 ֆրանքի վարկ մը քուէարկեց՝ Արեւելքի մէջ գտնուող Ֆրանսական վարժարաններուն համար։

ԲԵՐԱՅԻ ՍԻՒՔԸ

Այս գիշեր Soirée diplomatique, ճոխ յայտագրի մը համաձայն։ Երեկոյթը շքեղ ընծայելու համար մասնաւոր պատրաստութիւններ տեսնուած են Սիւքին Տնօրէնութեանը կողմէ։

Պ. ՀՕԿ, առաջնակարգ դեղագործ ԲԱՐԻԶԻ, կը ծանուցանէ բոլոր դեղագործներուն և հասարակութեան թէ ՄՈՐԻԻ ՁԿԱՆ ԻՒՂԸ զոր ինք կը պատրաստէ, պէտք է ծախուի եռանկիւն սրուակներով, իբր ԳՈՐԾԱՏԱՆ ՊԻՏԱԿ ունենալով ՍՐՈՒԱԿԻ ԱՅԴ ՁԵՒԸ՝ զոր դատարանները արտօնած են իրեն՝ ներկայացնել ամէն երկրի մէջ։ ԿԸ ՅԱՅՏԱՐԱՐԷ թէ այդ տեսակ եռանկիւն սրուակներով ծախուած ուրիշ ո՛ և է իւղ իր ԳՈՐԾԱՏԱՆ ՊԻՏԱԿԻՆ մէկ ԿԵՂԾԸ պիտի ըլլայ, և բոլոր անոնք որ այս տեսակ բան մը ընեն պիտի ենթարկուին այն պատիժներուն՝ որոնք սահմանուած են ԿԵՂԾՈՂՆԵՐՈՒՆ համար։ 1—6

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՍԱԿԱՐԱՆ

ՓԱԿՈՒՄ

Օսմ. Քոնսոլիտէ Սեռի Դ.	Օ. Ո.	24	17 1/2
Ամէնէն բարձր գին	»	24	17 1/2
Ամէնէն վար գին	»	24	11
Ռումէլիի Երկթ. գոց.	Ֆր.	116	50
Ամէնէն բարձր գին	»	116	50
Ամէնէն վար գին	»	115	25

ԲԱՑՈՒՄ 17 Նոյ.

Օսմ. Քոնսոլիտէ Սեռի Դ.	Օ. Ո.	24	22
Ռումէլիի Երկաթուղի	Ֆր.	119	50
Օսմանիյէ		412	—
Ռէժի		236	.
Օսմ. Պանքա		13	20
Քրէտի Ժէնէրալ ՕԹՕմ.		2	36
Երկրագործական Պանքա		7	—
Սօս. Օթ. Շանժ է Վալէօռ	Օ. Ո.	3	15
Օսմ. Ապահ. Ընկ.		4	25
Թրամուէյ բաժնեթ.		710	—
» ժուիսանս		210	—
» պարտաթ.	Ֆր.	494	—
Տէրքոսի ջուրի ընկ.	»	295	—
Քառոֆ Կ. Պոլսոյ	»	428	—
Թրանսվալ	»	68	—

ԴՐԱՄՆԵՐՈՒ ԸՆԹԱՑՔԸ

20 ֆրանքնոց	Ղրշ.	87	21
Անգլիական ոսկի	»	110	14
Բոլ էմբէրիալ	»	90	.
Քրիմիջ	»	57	06
Մէճիտիէ արծաթ	»	107	39
Մէճիտիէ	»	96	10
Ռուպլի Թղթադրամ	Օ. Ո.	»	60

ՓՈԽԱՆԱԿԱԳԻՐ

Լոնտոն 3 ամիս	Ղրշ.	109	10
» » » չէք	»	109	25
Բարիզ » »	Ֆր.	22	98
» » » չէք	»	22	98
Պէրլին անտակոս չէք	Մարք	18	61
Վիեննա չէք	Ֆիոր.	10	96 1/2

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆ

ԲԱՐԻԶ, 28 Նոյ.

Օսմ. Քոնս. սէրի Դ.) բաց.	Ղրշ.	22	30
) գոց.	»	22	45
» » » Բ.		46	20
» » » Գ.	»	25	70
Օսմանիէ	»	413	—
Ռումէլի երկաթուղի	Ֆր.	120	—
Օսմ. Ռէժի	»	286	—
Օսմ. Կայս. Պանքա	»	567	—
Ֆրանս. Ռանթ 3 %	»	100	47
Քրէտի Լիոնէ	»	1001	.
Պանք տը Բարի	»	—	—
Սուէզի բաժնեթուղթ	»		
Իտալական Ռանթ	»	91	27
Թրանսվալ	»	69	25
Սպանիական արտաքին	»	67	95
Չէք Լոնտոնի վրայ	»	25	265
Դրամազեղչ	»	03	

ՊԷՐԼԻՆ, 28 Նոյ.

Օսմ. փոխառութիւն 1888	մարք	112	75
Ռումէլիի երկաթուղի	»	118	—
Անատ. երկթ. պարտաթուղթ	»	87	20
Փոխ. Լոնտոնի վրայ 3 ամս.	»	20	265

ՎԻԵՆՆԱ, 28 Նոյ.

Փոխան. Բարիզի վրայ	Ֆիոր.	58	20
» Լոնտոնի վրայ	»	120	75
Ռումէլիի երկաթուղի	»	58	20
Օսմ. Ռէժի	»	132	—

ԱԶԴ.—Օսմ. Հանր. Պարտքի վարչութեան

Արեւելեան երկաթուղիներու պարտաթուղթերուն 179րդ վիճակահանութիւնը տեղի պիտի ունենայ Նոյեմբեր 18/30, հինգշաբթի, կէսօրին, Օսմ. Հանրային Պարտքի վարչութեան կեդրոնատեղին, հրապարակաւ, և աջակցութեամբ Օսմ. կայս. Պանքային։ 3—4

ՍԳՈԴԻ ՄՈՐԻԻ ՁԿԱՆ ՕՇԱՐԱԿ 1888
Երլտըզ, Կ. Պոլիս, 13 դեկտ.

Պարոնայք Սգոդ եւ Պօուն,

Կը ցաւիմ որ պաշտօնական դիրքովս կարող չեմ փորձեր ընել, այլ համաձայն ուրիշներուն փորձերուն եւ այն բժշկաց որոց պաշտօն յանձնեցի փորձել զայն մեր հիւանդանոցաց մէջ, կը յայտարարեմ որ ձեր Մորիւ ձկան իւղն իր այս վիճակին մէջ դիւրաւ խմուելով եւ մարսուելով, կը համապատասխանէ այն յատկութեանց զորս ախտաբուժական գիտութիւնն ի վաղուց անտի ուզած է, մասնաւորապէս այդ յաջող պատրաստութեան մէջ։ ՏՐ. Ս. Ս. ՄԱՎՐՈՅԷՆԻ ՓԱՇԱ
Բժիշկ Վեհ. Սուլթանի

Տր. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻ
ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ-ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ
396, Մեծ փողոց Բերա, 396
Տեսնել 4րդ երեսը

ԿԱՑՈՒԹՐԱԿԱՆ ԴԻՏԱՐԱՆ
17 Նոյեմբեր 1899
Կ. ՊՈԼԻՍ — Ծանրաչափ 766.
Ջերմաչափ 7.
Օդը ամպոտ։
Կէս օր. — Ժամը 7.23

Կ. ՊՈԼՍԷՆ ԴՈՒՐՍ

Ջերմաչափ	Զրոյէն վար	Զրոյէն վեր
Տրապիզոն	—	—
Սելանիկ	—	3
Իզմիր	—	0
Հալէպ	—	—
Էնկիւրի	—	—
Պրուսա	—	1
Արխանկէլ	11	—
Պետերսպուրկ	—	1
Մոսկուա	6	—
Բարիզ	—	—
Վիեննա	—	—
Օտեսա	2	—
Սոֆիա	5	—
Աթէնք	—	—

Սեւ ծովուն վիճակը Քիլիայի մէջ.— Ալեկոծուած։

ԱԿՌԱՆԵՐՈՒ ԿԱՐԵՒՈՐՈՒԹԻՒՆԸ.—Ակռաներու չգոյութիւնը կը վնասէ արտասանութեան և դէմքը կը տձեւցնէ։ Առանց լաւ ակռաներու բնաւ կատարեալ ծամողութիւն չկայ, առանց կատարեալ ծամողութեան՝ բնաւ կատարեալ մարսողութիւն չկայ. առանց մարսողութեան չի կայ սննդառութիւն, առանց սննդառութեան չիկայ առողջութիւն, և առանց առողջութեան ի՞նչ է կեանքը։ — Ուրեմն խորհուրդ կու տանք ատամնացաւ անձերու դիմել Տքթ. Պառիի, միակ ատամնաբոյժը որ երկու անդամէն կրնայ տեղը դնել երերուն և անարմատ ակռաները, արհեստական ամենագեղեցիկ ու ամենահաստատուն ակռաներ պատրաստել առանց քիմքի, կեռերու, զսպանակներու, և այլն, որոնք լաւ արտասանութեան հետ կատարեալ ծամողութիւն կ'ապահովեն։

Ամէնէն փափուկ, ամէնէն ջղային անձերը կրնան կատարեալ ապահովութեամբ դիմել Տքթ. Պառիի՝ լիովին գոհ մնալու համար։ Արդէն, իրեն դիմողը կատարելապէս գոհ մնալէն ետքը միայն ստակը պիտի վճարէ։

Ամէն օր կը դարմանէ ժամ 9էն (Ը. Ն.) մինչեւ իրիկուան 5, Բերա, ֆրանսական դեսպանատան դէմը, 374 թիւ տունը։

ԻՒՆԻՕՆ
ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿ.
Հիմնեալ 1828—1829ին
1828
L'UNION
DE PARIS
ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ ՀՐԴԵՀԻ ՃԻՒՂԻՆ
97 Միլիոն 7
ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ ԿԵՆԱՑ ՃԻՒՂԻՆ
137 Միլիոն
Ընկերութեան դրամատունն է
ՕՍՄ. ԿԱՅՍ. ՊԱՆՔԱՆ
Թուրքիոյ և Պուլկարիոյ Տնօրէն
Սէմօն էֆ. Քայսէրլեան
Կենաց ճիւղին տեսուչ Մինհրան էֆ.
Տէր Ներսէսեան
Կ. Պոլիս, Կալաթա, Թահտապուրուն
Խան. Օսմ. Պանքային դէմ

ԻԼԱՆ

(Բօսթա վէ Թէլէկրաֆ Նէզարէթինտէն)

Սօֆա վաղիյէսի 6 ղրուշ 30 փարա, սօֆա պօրուսը ևօնլի սաճտան 2.15, կալվանիզլի սաճ 3.25, անախթար 28 փարա, սաճ նիքէլ պէյազ ալլէզիկ 10 փարա, սարը ալլէզիկ 2 փարա, չինի սօֆա թամիրիէսի 6.25, չապգա 15 փարա, սարը այնա 1.10։

Բօսթա վէ Թէլէկրաֆ Նէզարէթի տաիրէ վէ ագլամը իլէ մա չիւլաթ Տէրսաատէթ վէ Պէյ օղլու վէ Կալաթա բօսթա վէ Թէլէկրաֆխանէլէրինին սօպալարընըն վազըյէ վէ թամիրի միւնագասայա վազ իտիլիկի էվէլճէ իլան իտիլմիշ իտի. պու քէրրէ պալատէքի միւֆրէտաթ վէճհիլէ սիմ մէճմուէ ևիրմի ղրուշ հէսապը իլէ միւնագասա նէթիճէլէնէրէք իհալէի էվէլիյէսի իճրա գըլընմըշ վէ եարըն սաաթ օնտա իհալէի գաթիէսի իճրա գըլընաճաղընտան թալիփ օլանլարըն Թէմինաթ ագչէլէրինի վէ եախուտ Տէրսաատէթ Թիճարէթ օտասը իլէ մուգավելաթ մուհառրիրլիկինտէն մուսատտագ քէֆալէթ սէնէտլէրինի համիլէն նէզարէթը միւշարիլէյհա մէճլիսինի միւրաճաաթ վէ միւնագասայա չուլպէսինէ մէրաճաաթ էյլէմէլէրի իլան օլունուր։

Ֆի 16 Թէշրինը սանի սէնէ 315

ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ ՕՐԱՑՈՅՑ
Արեւելեան Որբանոցին
1900
Նահանջ Թուականին Քրիստոսի
Գին 40 փարա

Այս օրացոյցին ընդարձակն ալ հրատարակուած է, որ բուն օրացոյցէն զատ կը պարունակէ 222 երես ընտիր եւ ամէնուն օգտակար յաւելուած մը։ 22 հրահանգ առողջապահական եւ դեղ ու դարման ցաւերու, 30 հրահանգ առողջ, երջանիկ եւ երկար կեանք անցընելու համար. 28 հրահանգ ծնողաց, զաւակաց եւ երիտասարդաց համար. 41 հրահանգ օրիորդաց եւ կանանց համար։ — Քասիմ' ամուսնացելոց վրայ. Գեր. Յուսիկ Վ. Եամէրեան' Հաւատքութիւն. 40 հարցերու պատասխան. 18 պատմութիւն. Տէր. Ճէլալեան' «Միւէսսիր պիր'իլաճ.» 40 զանազանք. 50 բեկորներ, 55 մարգարիտներ եւ 30 զուարճալիք։

Կը ծախուի ամէն առաջնակարգ Հայ գրատանց մէջ. կեդրոնատեղի Սաաթճեան գրատուն։

Գին 100 Փարա

Մեծաքանակ գնողներու զոհացուցիչ զեղչ։ 10—20

ՀԱՅՐԵ՛Ր ՄԱՅՐԵ՛Ր ԿԱՐԴԱՑԷ՛Ք

Եթէ վտանգաւոր հիւանդութիւն մը կայ տղոց համար, ապահովապէս ՓՈՐՀԱՐՈՒԹԻՒՆՆ է։ Փոքրիկ անզգուշութիւն մը փորհարութեան դառն տանջանքին կ'ենթարկէ փոքրիկ անմեղներն. որոց սրտառուչ ճիչերն ու դէմքին թալկութիւնը հալումաշ կ'ընէ խեղճ մայրերը։ Ո՞ւր է այն զուարթ մանկիկը. ո՞ւր են անոր անվերջ ծիծաղներն ու ոստոստումները. աւաղ անոնց ամէնքը տեղի տուած են ընդհանուր տկարութեան մը որ աւա՜ղ կը յամառի բժշկուիլ։ Մեծ մարդասէր մը սակայն, Բրօֆ, Կրէյ. ձեռք կառկառած է այս անմեղ հրեշտակներուն եւ վերջ տալու համար անոնց ենթարկուած փորհարութեան տառապանքին, երկար աշխատութենէ վերջ, յաջողած է հնարել ԷԼԻՔՍԻՐ ԿՐԷՅՑ, որ խիստ քաղցրահամ օշարակ մէ եւ վայրկենաբար կը բուժէ տղոց փորհարութիւնը։

Բարեզի մանկանց Հիւանդանոցներէն մին վարակուեցաւ փորհարութեան ախտով եւ սկսաւ մեծ կոտորած պատճառել։ Փոքրիկները հետզհետէ կ'ը նիհարնային եւ դեռ չծաղկած կը թոշնէին։ Հիւանդանոցին բժշկապետը, յուսահատ ամէն դեղէ ու դարմանէ, ԷԼԻՔՍԻՐ ԿՐԷՅՑ տուաւ մանկիկներուն եւ այս դեղին հրաշալի ազդեցութեան շնորհիւ փոքրիկ հիւանդներուն ամէնքն ալ քսանըչորս ժամուան մէջ բժշկուեցան։ Այս պարագան հանրածանօթ ըրաւ ԷԼԻՔՍԻՐ ԿՐԷՅՑ որ հիմա ամէն տան մէջ պատրաստ կը գտնուի։

Կը ծախուի Կ. Պոլսոյ եւ գաւառներու մեծ դեղարաններն ու դեղի մթերանոցները։ 466 Բ 2—13

ՔԻՒՆԱՐՏ CUNARD
ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ
Այս ընկերութեան շոգենաւերը կը մեկնին Լիվերփուլ եւ Նիւ-Եորք

Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ
Ումպրիա	7718	Բոթնիա	4551
Էդրուրիա	7718	Սամարիա	3574
Սէրվիա	7391	Մարաթոն	2403
Ուլտոնիա	7268	Ալկիս	2398
Բավոնիա	5587	Սարակոսա	2166
Սէֆալոնիա	5517	Թարիֆա	2246
Կալլիա	4809	Բալմիրա	2144
Սըթիա	4557	Թրինիտատ	1899
Ալէփփօ	2143	Մորօցցօ	1855
Քէտար	1876	Քամբանիա	12950
Շէրպուրկ	1614	Լուքանիա	12950
Ֆագալոնիա	4845		

Դիմել առ ԺՈԼԻ Ե. ՍԻԿԸՐ
Joly et Seager
Մէյմանէթլի խան, Թիւ 6, 7, 8, Ղալաթիա, Քէօքիւֆճիլար Մուսթաֆա փողոց։ 571

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ 1852
Տ^րԹ Ս. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻ
ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ-ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺՔ
396 ՄԵԾ ՓՈՂՈՑ ԲԵՐԱ 396
(Եանի ֆօրինճըլար կէօյ յուրէ, Կէր Ջէպէտճեանց տուն)

Կատարելագործեալ գործիքներու միջոցաւ ամենատաժանելի ցաւած ակռաներն ալ առանց կը լեցնեն. ցաւեցնելու եւ բուժման վիրաբուժութեան պայմանաւ։

Նորաձեւ եղանակաւ, ոսկէ, ճոյակաւոր, եւ ցիմանտեան արհեստական ակռաներ կը պատրաստեն, յար եւ նման բնականի, ցաւէ չներառութիւն եւ տոկուն, ծամելու, եւ աղէկ արտասանութեան հրաշալիօրէն։

Բերնի հիւանդութիւնք կատարելապէս կը բուժուին ինչպէս նաեւ Թէքամբերցուցիչ գեղերու եւ ամենակատարելագործեալ աթքթեններու միջոցաւ, առանց ցաւ տառապելու։

Տ. Դ. Զամահերը կերակի օրերն ալ, (Տէօ-Ի- 6ե օ-ր) ինչպէս նաեւ ամէն օր, (Տէօ-Ի- 6ե եւ) հիւանդ կընդունին Բերայի գործատեղին։

Գաւառացիներու կըհան պիտի իւրեանց բնակարանն, թիւ 1 ծրիւ խօսք։

ԼՕՆՏՐԱ
ԱՐԵՒԵԼՔԻ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆՑ ԱՄԷՆԷՆ ՀԻՆ, ՀԱՄԲԱՒԱՒՈՐ ԵՒ ՏԱՐԱԾՈՒԱԾ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆԸ

Երաշխաւորութեան գումար 147 միլիոն.
1871էն մինչեւ 1897 վճարուած գումար 230 միլիոն։

ՎԱՐՉԱԿԱՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴ
Պ. Պ. Կոմս Էտմոն Զիչի, կայս. եւ Թագ. մասնաւոր խորհրդական, Նախագահ
» Ռուտոլֆ Հօխս, Դեր-Նախագահ.
» Ժօզէֆ Հօխս, կայս. եւ Թագ. մասնաւոր խորհրդական.
» Գոլման Նաքօ, » » » »
» Անթուան Բրօքէշ տ'Օսթէն.
Թէոտոր Բօնձէն
Ժան տը Վէնինկ-Ինկէնհայն

Կառավարութեան Քօմիսէր
Պ. ԺԱՆ ՄԻՒՔ, կայս. եւ Թագ. Նախարարական խորհրդական
Ընդհանուր գործակալ. ԼԻՕՆԷԼ ՖՕՆՏԻ
ՏՆՕՐԷՆՈՒԹԻՒՆ. Բերա, Թիւնէլի հրապարակը, Սարաֆօղլուի տուն։
ԱՐԵՒԵԼՔԻ ՀԱՄԱՐ 176

ՇԻՐՔԷԹԻ ԽԱՅՐԻԷ
ԺԱՄԱՆԱԿԱՑՈՅՑ ՍԿԻՒՏԱՐԻ ՇՈԳԵՆԱՒԵՐՈՒ ԵՐԹԵՒԵԿՈՒԹԵԱՆ

Սկիւտարէն Կամուրջ		Կամուրջէն Սկիւտար		Սկիւտարէն Պէշիկթաշ		Պէշիկթաշէն Սկիւտար	
ժ. վ.		ժ. վ.		ժ. վ.		ժ. վ.	
— —		— —		— —		— —	
— —		— —		— —		— —	
— —		— —		— —		— —	
— —		— —		— —		— —	
— —		— —		1 50		2 —	
2 —		2 50		2 35		2 45	Գուզկ.
2 45		3 25	Խւսկ. Գուզկ.	3 50		4 —	
3 30		3 50		5 —		5 10	
4 —		4 30	Խւսկ. Գուզկ.	5 45		6 27	
4 40		5 30		6 30		7 —	
5 20		6 15	Պէշիկթաշ	7 15		7 50	
5 45	Պէշիկթաշ	6 50	»	8 20		8 35	
6 30	»	7 40	»	8 50		9 —	
7 15	»	8 25		10 —	Գապթ. Պէշկ.	10 15	
8 —		9 —		10 40	» »	10 50	
8 45	Պէշիկթաշ	9 40		11 40		11 50	
9 30		10 10	Գուզկ.	12 5		12 10	
10 10	Պէշիկ. Գապթ.	10 40	»				
10 30	Գուզկունճուք	11 —					
10 55	»	11 25	Գուզկ.				
11 15		11 45					
12 —		12 5					

ԼԱ ՆԻՒ-ԵՈՐՔ
ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԸՆԿ.
Ամենաճին Միջազգային Ընկ.ն
Կենաց վրայ ապահովագրութեան
Տնօրէնութիւն յեւրոպա

Բերայ 1 եւ 3 Լը Բէյթիէ փողոց (Գուլվառ տէ զ'Իդալիէնի անկիւնը)։ Ընկերութեան շէնքերն այժմ կը վերաշինուին, ուստի իր գրասենեակներն առժամաբար փոխադրուած են Նոդր-Տամ տէ Վիքդուառ փողոց Թ. 42։

1898 Յունուար 1ին ամբողջովին իրականացած երաշխաւորութեան պատրաստ գումարն է ՄԷԿ ՄԻԼԻԱՐ ՔԱՌԱՍՈՒՆ ՄԻԼԻՈՆ Փր.։ Ապահովագրութիւն որ կը բանի՝ 4,545,160,943 Փր.։ Ընկերութեան հիմնուելէն ի վեր՝ 1845՝ ապահովագրեալներու վճարուած՝ մէկ միլիառ 320 միլիոն։

1898ին հնչուն դրամով վճարելի շահերն 14,400,000 Փր., 1897էն 1,424,000 Փր. աւելի։

ԼԱ ՆԻՒ ԵՈՐՔ ունի 300,000է աւելի անդամ, որոնք Ընկերութիւնը կը կազմեն, որոնց կըպատկանի Ընկերութիւնն եւ որոց կը վերաբերին Ընկերութեան բոլոր շահերը։ Եթէ մասնակից էք, եւ կամ տակաւին չէք, խիստ շահեկան է ձեզի համար ճանչնալ Ընկերութեան մասնաւոր կարգադրութիւնները։ Օրինակի համար մանրամասն տեղեկութիւններ ուզեցէք երեւ հասութաբեր գործ ապահովագրութեան վրայ որ հարիւրէն չորս երաշխաւորեալ տոկոս ունի. նոյնպէս տարեվճարներու ետ առնելու ձեւով ապահովագրութեան վրայ, ի դէպ մահու որոշեալ ժամանակամիջոցի մէջ։ Աւելի ընդարձակ տեղեկութիւնն բու համար դիմել առ

Տնօրէնութիւն ի Թուրքիա
Ժ. ՌԻ. ՀՈՒԻԹՕԼ ԵՒ ԸՆԿ.
Քէնէչ-Պաշտօնեայ
Ա. ՁՈՒՀԱՃԵԱՆ
Վօյվօտա փողոց Վիթալիս խան Ղալաթիա

ՀԱՄՊՈՒՐԿ ԵՒ ՄԻՒՆԻԽ
ՄԻԱՑԵԱԼ
ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆՔ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

Դրամագլուխ	Փռանք	27,000,000
Պահեստի դրամ	»	52,002,500
Տարեկան հասոյթ	»	70,339,912

Ընկերութիւնքս ՓՈԽԱԴԱՐՁ ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԵԱՄԲ կ'ապահովագրեն մթերանոցներ եւ բնակութիւններ եւ ասոնց մէջ գտնուած վաճառքներ եւ կարասիներ խիստ չափաւոր սակագիններով։ 572

Լիազօր ներկայացուցիչ Կ. Պոլսոյ
ԳԱՌՆԻԿ ԱՍՏՈՒԱԾԱՏՈՒՐ, Պոլիս, Պահչէ-Գաբու, Անանիւտիս խան. 20 21 22

ՕՍՄ. ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԴՀ. ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՀԻՄՆՈՒԱԾ
Վեհափառ Սուլթանին
Կայսերական Իրատէով
Որ կը կրէ 2/14 Օգոստ. 1892 Թուակ ը (30 սէֆէր 1310)

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ
Հրդեհի, արկածներու, փոխադրութեանց եւ կեանքի վրայ

Ընկերութեան կեդրոնատեղին կա ՈՒԼԻՍ ԵԷՆԻ խան, Քարաքէօյ Ղալաթիա

Գործակալ, Ղալաթիոյ մէջ
Պ. Ալպէր Սիմըեն
Ցակոբեան խան, Վօյվօտա փողոց
Թիւ 67

Գործակալ, Պոլսոյ կողմը
Օսմ. Պանքայի մասնաճիւղը
Եէնի ճամի հավլուսը փողոց,
Օսմ. Նամազկատան դէմը

Դեր-գործակալ Պոլսոյ կողմը Պ. Ի. Զաւօկս
Մահմուտճըլար, Զարշըլը խան, Թիւ 21 194

EMULSION SCOTT
ՍԳՕԹԻ ՕՇԱՐԱԿԸ
աշխարհի մէջ լաւագոյն դեղն է
ԵՐԱԽԱՆԵՐՈՒ ԵՒ ՏՂԱՅՈՑ
ամէն տեսակ հիւանդութեանց համար։

Ամենէն ախորժահամ ձկան իւղն է «իբօֆօսֆիթ տը շօ է տը սուտ» ի հետ խառնուած։ Տղայք հաճոյքով կ'ուզեն ճաշակել զայն։ Բնաւ ուրիշ դեղ մը ասոր չափ ազդեցիկ չէ, բուժելու համար

ՀԻՒԾԱՒՏԸ, ԽՈՑԼԸ (սըրաճա),
ԱՆԱՐԻՒՆՈՒԹԻՒՆԸ, ՏԻՒՐՈՒՄԸ,
ՄԱՆԿԱՆՑ ՈՍԿՐԱԹԵՔՈՒԹԻՒՆԸ,
ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՎԱՏՈՒԺՈՒԹԻՒՆԸ,
ԹՈՔԻ ՏԿԱՐՈՒԹԻՒՆԸ, ՀԱԶԸ,
ՀԱՐԲՈՒԽԸ, ՆԻՀԱՐՈՒԹԻՒՆԸ,
Եւ ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ՏԿԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Կը ծախուի բոլոր դեղագործներուն եւ դեղավաճառներուն քով։

Գործարանին Նշանը

Գործակալատունք ի Կ. Պոլիս, ՀԱՄՄԷՐ ԵՒ ՀԱՌԼ

ԹՈՄԱՍ ՈՒԻԼՍԸՆ
ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՔ
Ընդմէջ Հըլլէ, Կ. Պոլսոյ եւ Օտեսայի

Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ
Ալպանօ	1069	Գօմօ	1437	Կօզօ	1011	Մալմօ	724	Րօզարիօ	186
Ալէրթօ	3607	Գօնկօ	2908	Կրոտնօ	1695	Մարէնկօ	2273	Սաֆօ	1113
Անճէլօ	1541	Գօրսօ	895	Հիրօ	775	Մարդէլլօ	3709	Սիրիօ	1735
Արքօսդօ	2377	Տիտօ	4811	Հիտալկօ	1581	Միքատօ	3557	Սիլվիօ	1193
Բասանօ	1822	Տօմինօ	987	Հինտու	3720	Միլօ	1057	Սէբրօ	1200
Բօրօտինօ	1264	Տուրօ	2383	Հօրադիօ	3600	Մօնդէպէլլօ	1735	Թասսօ	1328
Բրադօ	1076	Տրագօ	1713	Հումպէր	598	Մուրիլլօ	2419	Թ. Ուիլսըն	1546
Բրունօ	841	Տինամօ	504	Իգօ	2354	Նէրօ	1083	Թօբքօ	3827
Բըֆֆալօ	4431	Էպրօ	2464	Իտալօ	5540	Օհիօ	4100	Թօլէտօ	1470
Գէյրօ	1671	Էլտօրատօ	1520	Ժիւնօ	1080	Օնթարիօ	4036	Թօրքինօ	487
Գալիբսօ	1837	Էրադօ	1481	Քիէւօ	1058	Օրլանտօ	1585	Ուրպինօ	2439
Գամէօ	1244	Ֆիտօ	954	Քօլբինօ	2307	Բալէրմօ	1637	Վասքօ	1914
Գադօ	1094	Ֆինլանտ	1823	Քօվնօ	1700	Բօլօ	510	Վօլօ	1289
Չիքակօ	2723	Ֆլամինկօ	849	Լէօ	1063	Րիալթօ	2239	Վօլթուրնօ	2396
Սիսէրօ	1834	Ֆրանչիսգօ	4582	Լէրանդօ	2272	Րինալտօ	1663	Եէտօ	1856
Սիթօ	2697	Կալիլէօ	3060	Լիվօրնօ	1643	Րօլլօ	1613	Զէրօ	1200
Գօլօրատօ	4235	Կիդանօ	1243	Լօրէնցօ	3191	Րօմէօ	1789		

Գլյօ շոգենաւը, նաւապետ Ճօնսըն, ընդհանուր վաճառքով Հըլլէն հոս հասած, պարպած եւ Օտեսա ուղեւորած է։

Մօրէլլօ շոգենաւը, նաւապետ Ճօնսթըն, ընդհանուր վաճառքով Հըլլէն հոս կը սպասուի ամսոյս 25ին (Ն. Տ.)։

Դիմել առ գործակալս Ֆ. ՀԻԼՏ ԷՆՏ ՐԻՃՕ
Թիւ 17—18, Քէօշէլիւք Միւլէթ խան, Ղալաթիա

ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՄԱՐՈՔԵԱՆ ԵՒ ՀԱՑԿԱԿԱՆ
Ն. ԲԱՔԷ ԵՒ ԸՆԿ.
ՍՊԱՍՈՒԱԾ ՇՈԳԵՆԱՒԵՐ
Նոյեմ. 29ին Ասոլֆ Տէքքէ, Անվէրսէն։
ՄԵԿՆՈՒՄՆԵՐ
Նոյեմ. վերջ Ասոլֆ Տէքքէ, Անվէրս։
Տոմսեր ուղղակի Բարիզի համար.
Առաջին կարգի 245 Ֆրանք. 2.կարգի 175 Ֆրանք. Տեղեկութեանց համար, դիմել Գործակալին Թօփ Հանէ Քարաւին վրայ։ Թ. ՌԸԳՈՒԼ

COMP RUSSE
NAVIGATION A VAPEUR ET DE COMMERCE
ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
Շաբթուան երթեւեկութիւնք
Եշ. 16 28 Օտէսա ժամը 4ին յետ միջօրէի։
Դշ. 17 29 Իզմիր, Բիրէ, Աղեքսանդրիա ժամը 10ին միջօրէէն առաջ (ճաղորդակցելով Աղեքսանդրիա, Բորտ-Սայիտ, Եաֆա, Պէյրութ եւ Քիոս)։
Հշ. 18 30 Օտէսա ժամը 10ին միջօրէէն առաջ։
Հշ. 18/30 Ինէպօլու, Սինօպ, Սամսոն, Օրտու, Կիրասոն, Տրապիզոն, Րիզէ եւ Բաթում ժամը 1ին յետ միջօրէի։
Ուր. 19 1 Օտէսա ժամը 4ին յետ միջօրէի- 55

ՖՐԷՑ. ԼԷՑԼԱՆՑ ԵՒ ԸՆԿ.
ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
Լիվէրփուլէն եւ Արեւելեան միջեւ ճանապարհորդ շոգենաւեր

Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ
Վերգօրիան	10500	Ֆլավիան	3500
Առմէնիան	10500	Էճիբշիըն	3500
Պէլգրիան	10500	Ալըժ.ըն	3000
Լանքասդրիան	9000	Ալճէրիան	2500
Ֆիլատէլֆիա	9000	Արապիան	3500
Գօլօմպիան	8000	Աթէնիան	2500
Քօրճիան	8000	Անատոլիըքան	2500
Գոսդոնիան	8000	Ալգաշիըն	2500
Ֆիրճինիան	8000	Լէսպիան	2000
Ֆալէրնեան	3700	Մինճօ	900
Վավոնիան	3700	Օբօրդօ	800
Ֆլամինիան	3700	Լիսպօն	800
Ֆապիան	3500		

Ապրանքի տէրերէն կը խնդրուի իրենց ապրանքն այլուր փոխադրելու կամ Ղալաթիոյ մաքսատունն հանելու համար իրենց հրահանգը տրկել շոգենաւին ժամանումէն 24 ժամ առաջ։

Աւելի տեղեկութեանց համար դիմել առ ԷՏՎԱՐ ԼԱՖՈՆՏԸՆ
Քիւչիւք Միլլէթ խան
Ղալաթիա

Արտօնատէր ԶԱՐԵՀ ՆՈՒՍՈՒՐԵԱՆ

«ԱՐԵՒԵԼՔ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (80)

ՍԻՄՕՆ ՊՈՒՎԷ

ՄԱՆՏՐԷՆԻ ԺԱՌԱՆԳՈՐԴԸ

Գ. ՄԱՍ

Թ

ԺՕԼԻ ԿԷՕԼ ԿԸ ԳՈՐԾԷ

Կը գուշակուի անշուշտ թէ Ժօլի Կէօլ մեծ ուշադրութեամբ մտիկ կ'ընէր այս բոլոր մանրամասնութիւնները։

Եւ սակայն, ամէն անգամ որ Պէրթ Մէյլանի անունը արտասանուէր, կասկածի տեղի չտալու համար բնաւ շահագրգռուիլ չէր ձեւացներ։

Նոյն իսկ հեգնոտ կերպարանք մը կ'առնէր՝ ամէն անգամ որ Վիրժինի անոր վրայ կը խօսէր իրեն։

Եւ սպասուհին կը բարկանար, ու ցասկոտ շեշտով մըն է որ միշտ կը պատասխանէր.

—Բայց մարդ կը կատղի տեսնելով որ աղուոր սիրուն աղջիկ մը կը չարչարեն այնպիսի յանցանքներու համար զորս բնաւ գործած չերեւար։

Օր մը նոյն իսկ աղաղակեց.

—Ա՛խ, եթէ երբեք կարենայի, պիտի օգնէի իրեն որ փախչէր այս վանքէն։

Ժօլի Կէօլ բան մը չէր ըսեր։

Միայն կը շարունակէր տաք պահել իր ու Վիրժինիի յարաբերութիւնները։

Ու միեւնոյն ատեն, նախապէս գծուած ծրագրին համաձայն, միշտ տեղեկութիւններ կ'առնէր Ժաք տը Համէլի վրայ։

Այդ մասին Պիշօնէթ լիովին կը գոհացնէր զինքը։

Զարմանքի աղջիկը միշտ կը սիրէր Ժաքը եւ որովհետեւ մեծ վստահութիւն ունէր Ժօլի Կէօլի վրայ, միշտ առատօրէն կը տեղեկացնէր զայն եւ առանց բան մը ծածկելու կը պատասխանէր այն բոլոր հարցումներուն զորս անիկա իրեն կ'ուղղէր։

Գիտէր թէ օրին մէկը Ժաք պիտի ամուսնանար աշխարհիկ աղջկան մը հետ։

Կը զգար որ Ժաք չէր սիրեր զինքը եւ թէ արդէն իսկ սիրտը ուրիշի մը տուած ըլլալով, ժամանակ միայն կ'անցընէր իրեն հետ։

Ու բոլոր ասոնցմէ կը հետեւցնէր թէ օրին մէկը պիտի լքուի անկէ։

* *

Ամիսները կ'անցնէին այդպէս. ութը ամիս մը կար Մանտրինէի մեկնելէն ի վեր ու Ժօլի Կէօլ անոր մասին բնաւ լուր չէր առած։

Գիտէր օրինակի համար թէ Շիլի մեկնած է, բայց շատ տարտամ էր այդ ծանօթութիւնը։

Ինչպէ՞ս թղթակցիլ անոր հետ։

Հակառակ իր տարապայման խելացութեան, միջոց մը չէր գտներ այդ մասին։

Օր մը, լրագիր մը կարդացած պահուն սոսկալի աղաղակ մը արձակեց։

Ժօլի Կէօլ չանթահարիչ լուր մը կարդացած էր անոր մէջ։

Հարաւային Ամերիկայէն ուղղուած թղթակցութիւն մը կը ծանուցանէր թէ տօն Ռամօն Մալթիֆաս եւ Օրթիվալի կոմսը սպաննուած էին վայրենիներու կողմէ, Շիլիի չխուզարկուած անտառները մտնել ուզած ատեննին։

—Մեռե՜ր է, աղաղակեց Ժօլի Կէօլ, ձեռքէն թող տալով բռնած լրագիրը։

Ու գնաց փակուեցաւ իր տունը, ուրկէ ամբողջ շաբաթ մը դուրս չելաւ։

Ժօլի Կէօլ ամէն բանէ առաջ շա՛տ անկեղծ ցաւ մը զգացած էր։

Անկեղծօրէն կը սիրէր Մանտրինէն ու կը սքանչանար անոր վրայ։

Ու կը մտածէր ինքնիրեն թէ ինչպէ՞ս այդ հանճարի մարդը՝ որ այն աստիճան մեծ գործեր կը տեսնէր Բարիզի մէջ, կրնար սպաննուիլ Հարաւային Ամերիկայի վայրենիներուն կողմէ։ Եւ ինչո՞ւ։ Անշուշտ գտնելու համար անո՛նց բաներ՝ որոնք իրականին մէջ բնաւ գոյութիւն չունէին։

Միւս կողմէ, հակառակ այդ իրական վշտին, տեսակ մը ուրախութիւն կը զգար՝ խորհելով թէ տիկին Մասէնի սպանման մասին հաշիւ չունէր անոր տալիք։

Ցետոյ, պառաւին դրամն ալ իրեն կը մնար։

Ուզէր չուզէր, հիմա բռնադատուած էր իր անձնականին յատկացնել այդ գումարը։

Ապահովաբար զանոնք Պ. Կրօպիսի չպիտի վերադարձնէր։

Մանաւանդ որ Պ. Կրօպիս հիմա իր գործը ունէր ու ժամանակը ի զուր չէր վատներ։

Նոյն իրիկուընն իսկ,—որովհետեւ ալ ինքզինքը հարուստ կ'ենթադրէր,—գնաց ճաշեց պուլվառի սրճարաններէն մէկուն մէջ, եւ երբ իրիկուն եղաւ, Էլտօրատօ գնաց՝ ուր Լալուէթ ըսաւ իրեն։

—Հիւա՞նդ էիր, ի՞նչ էիր։

—Ո՛չ, բայց որովհետեւ վստահ եմ թէ դուք իմ պակասս կրնաք լեցնել, պզտիկ արձակուրդ մը ընել ուզեցի։

—Բայց այդպէսով տուգանքի կ'ենթարկուիս։

—Բնաւ հոգ չեմ ըներ։

—Ժառանգութի՞ւն մը ձեռք ձգեցիր։

—Այո՛։

—Ո՞րկէ։

—Մեծ տիկինէ մը։

—Ո՛հ, օ՛հ, եւ ի՞նչ է այդ տիկնոջ անունը։

—Ինչերնուդ պէտք. գիտցէք միայն որ տը Ֆարուա-Պէլլեզի կոմսուհի չէր անունը։

Լալուէթ չպնդեց։

Ժ.

ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴ ՄԸ

Քիչ անգամ կը պատահի որ ոճրի մը մէջ, գլխաւոր ոճրագործները իրենց շուրջը չգտնեն երկրորդական մեղսակիցներ՝ որոնց նոյն իսկ գոյութիւնը կ'անգիտանային նախապէս։

Ճիշդ այս կերպով է որ Ֆարուա-Պէլլեզի ոճիրը՝ որ սկիզբէն տիւ Ռաժօյի եւ Լալուէթի կողմէ պիտի գործուէր, վերջ ի վերջոյ կատարուեցաւ տիւ Ռաժոյի, Լալուէթի, Մանտրինէի, Ժօլի Կէօլի եւ Քռօքոտիլի կողմէ։

Եւ ամէնը այդ չէր։

Ոճրին կատարուելէն ետքը ուրիշներ ալ գիտցան անոր պատմութիւնը։ Նախ Լա Պէլէթ՝ ուրկէ արդէն անկարելի էր այդ գործը ծածկել։ Ցետոյ տօքթ. Կունկլ Մաուն որ Լա Պէլէթը ստիպեց այդ պատմութիւնը իրեն ըսելու։

Երբ Լալուէթ ու տիւ Ռաժօ լսեցին որ տօքթէօրը ամէն բան գիտէ, կատղեցան թէեւ, բայց խսկոյն հանդարտեցան։

Որովհետեւ իրենք ալ տօքթէօրին վրայ իմացած էին կարգ մը բաներ՝ որոնք կրնային զայն վտանգել։

Այդ պայմաններով, Կունկլ Մաուն ոչ մէկ ատեն պիտի ուզէր զիրենք մատնել։

Տօքթէօռ Կունկլ Մաունէ զատ, տիւ Ռաժօյի կինը՝ Ռէն Մէմպլօն ալ վերջ ի վերջոյ տեղեկացած էր այդ սպաննութեան գործին։

Այս կերպով, հիմա եօթը հոգի կային որոնք գիտէին թէ Ֆարուա-Պէլլեզի դղեակը ի՛նչ պարագաներու մէջ հրկիզուած էր եւ թէ կոմսուհիին մահուան ո՞րո՛նք պատճառ եղած էին։ Տիւ Ռաժօ, Լալուէթ, Լա Պէլէթ, Կունկլ Մաուն, Ժօլի Կէօլ, Քռօքոտիլ եւ Ռէն Մէմպլօն գիտէին բոլոր ասոնք։

Մանտրինէն ալ կար թէեւ, բայց բացի Ժօլի Կէօլէ, ոչ ոք գիտէր անոր ինչ ըլլալը։

Երբեմն երբեմն, կոմսն ու կոմսուհին, ինչպէս նաեւ տօքթէօռն ու Լա Պէլէթ կը գումարուէին երբեմն մէկուն եւ երբեմն միւսին տունը՝ իրենց գործերուն եւ կամ իրենց գործին վրայ խօսելու համար։

Արդէն ոստիկանութիւնը բնաւ չէր զբաղեր Ֆարուայի տռամով ու կոմսուհիին եղերական մահը կը վերագրէր դիպուածական հրկիզման մը։

Միւս կողմէ Ժօլի Կէօլ ու Քռօքոտիլ վախնալու մարդիկ չէին, քանի որ կը պատկանէին չարագործներու ա՛յն դասակարգին ուրկէ բնաւ մատնիչներ չեն ելլեր։

(Շարունակելի)